

Verksamhetsberättelse 2022

VÄRMLANDS
MUSEUM

Innehållsförteckning

5	Förord	52	Uppdrag inom kulturmiljö & kulturarv
6	Mål, vision & riktlinjer	57	Arkeologiska uppdrag
8	Utställningar	60	Byggnadsantikvariska uppdrag
21	Program	64	Konserveringsuppdrag
30	Museipedagogisk verksamhet	66	Uppdrag per kommun under 2022
36	Egna produkter och publikationer	68	Museets samlingar
38	Samtidsdokumentationer	76	Projekt och samarbeten
40	Långbans Gruvby	80	Samarbeten 2022
42	von Echstedtska gården	84	Personal Värmlands Museum 2022
44	Torsby Finnskogscentrum	86	Styrelsens ledamöter 2022
48	Lesjöfors Museum	87	Värmlands Museiförening
50	Värmlands Museum c/o Karlstad		

Förord

Mål, vision & riktlinjer

Värmlands Museum skapar tillväxt och har betydelse för länets utveckling. Vi är ett av Sveriges mest besökta läns museer och ett av de största besöksmålen i Värmland. I den rollen vill vi fortsätta att bidra till en positiv utveckling.

Vår vision

Vår vision är ett dynamiskt och angeläget museum med hög professionalitet som förmår att ge perspektiv på samtida frågeställningar. En plats där alla känner sig välkomna och delaktiga.

Vårt ändamål

Stiftelsen Värmlands Museums ändamål är att förvalta våra samlingar, fastigheter och byggnader och hålla dem tillgängliga för allmänheten. Stiftelsen ska, huvudsakligen i Värmlands län bedriva och främja kulturminnesvård och museal verksamhet liksom forskning inom museets områden

Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen beslutade 2009, slår fast att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Utifrån dessa mål ska vi:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Inriktningsmål 2019–2024

- Värmland har det mest välbesökta, djärva och angelägna läns museet i Sverige
- Vi skapar och driver hållbar regional utveckling, och bidrar nationellt
- Vi utvecklar kulturarv och kulturmiljöer i Värmland och gör dem mer kända och tillgängliga
- Vi är ett museum för alla och främjar mångfald, vi möter besökarna på de arenor där de befinner sig

Museilagen

Det finns sedan 2017 en Museilag som reglerar offentligstyrda museer. I den fastställs att ett museum ska bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Utställningar och annan publik verksamhet ska vara kunskapsbaserad och präglas av allsidighet och öppenhet. Den ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar. Ett museum ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad, bland annat genom att ha hög kompetens inom sitt ämnesområde. Ett museum ska aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamhetens mål.

Värmlandsliv

Utställningar

Verksamheten under 2022 påverkades liksom de senaste åren av Covid-pandemin. De sista restriktionerna togs inte bort förrän 31 mars. Äntligen kunde fyra av de tillfälliga utställningarna visas som hade skjutits upp flera gånger på grund av situationen.

I början av året öppnade åter Cyrillushuset med flera nyrestaurerade salar och en uppgraderad basutställning, efter att ha varit stängt i över ett år på grund av en vattenskada. I samband med det togs tidigare igensatta fönster för överljus fram i innertaket. För att efterlikna det dagsljus som ursprungligen var tänkt att flöda ner genom fönstren in i rummen, finns nu artificiell belysning och styrning efter dygnets timmar. De två vackra utställningssalarna där detta genomförts motsvarar nu på ett bättre sätt intentionerna vid husets tillkomst.

Basutställningar

Värmlandsliv

Detta är museets stora kulturhistoriska utställning som berättar om människor som levtt i Värmland under olika tider och med olika förutsättningar. Här visas föremål, fotografier och konstverk ur samlingarna, många aldrig visade tidigare. Här finns svärd från medeltiden, stenåldersyxor, utsökt hantverk från 1700-talet och mycket mer. Basutställningarna behöver kontinuerlig vård och underhåll för att alltid vara i fint skick för besökarna. Under 2022 har bland annat fler pedagogiska koncept för utställningen prövats.

Sandbergs sagovärld

Museets lekutställning är mycket välbesökt av barn tillsammans med föräldrar eller mor- och farföräldrar. Den bygger på Inger och Lasse Sandbergs många figurer och berättelser. Här går det att baka tårta med Lilla Anna, se när Pulvret fixar fisk, besöka slottet Gomorransol och kika in i Långa farbrors hatt – och både barn och vuxna får plats

i Tummens läshörna. Slitaget är hårt och utan lagningar och uppfräschningar skulle utställningen bli sönderlekt. I början av året installerades ett kombinerat dörrskydd med sittplats för att förbättra säkerheten och bekvämligheten för besökarna, men också för att få en lugnare ljudmiljö i den intilliggande foajén.

Framtidslabbet

Framtidslabbet är en interaktiv och tvärvetenskaplig utställning som, främst riktat till barn och unga tar upp frågor om klimat och miljö. Utställningen bygger på interaktivitet kring fem olika teman utvalda i samarbete med forskare från Karlstads universitet. Utifrån besökarnas val i konsumtionsfrågor och produktionsmönster visualiseras framtida världsscenarier. Utställningen har krävt en del underhåll under året. Arbetet med att förnya Framtidslabbet står nu för dörren.

Insyn & Utblick

Museets basutställning med konst från samlingarna kunde äntligen öppna i början av året efter mer än ett års stängning på grund av vattenskada. Urvalet är tematiskt presenterat, där många verk har koppling till Värmland, men även internationella konstnärer finns representerade. Här sätts äldre verk i dialog med samtida, för att på så sätt nya överraskande tankar kan uppstå mellan då och nu, mellan dig och konstverket. Konstens kraft aktiveras genom att dess värde provas och resultatet blir en dialog med konsten. I samband med återöppningen har urvalet justerats bland annat med ett flertal nyförvärvade verk.

Finnskogens landskap

Basutställningen på Torsby Finnskogscentrum öppnade 2014 och är mycket uppskattad av besökarna. Berättelsen sträcker sig över tidsperioden sent 1500-tal till tidigt 1900-tal och har fokus på svedjebrukarnas kolonisering av landskapet under 1600-talet, odlandet av råg, jakt, fiske och boskapsskötsel. Under året installerades ny teknik för digitala presentationer vilket avslutade den uppdatering av utställningen som gjordes året innan.

von Echstedtska gården

von Echstedtska gården

En lantgård i rokoko

De senaste åren har Värmlands Museum arbetat med en förnyelse och fördjupning av innehållet för att levandegöra historien om platsen. Under processen har mer kunskap vunnits genom de boupp-teckningar som finns efter byggherreparet och genom samarbetet med 1700-talsexpertis som exempelvis Lars Sjöberg. Mycket ny forskning om 1700-talet har tagits fram sedan gården först slog upp sina dörrar för publik 1958. Fler berättelser och fler perspektiv berikar de historiska lagren. Den nya permanenta möbleringen av mangården hade premiär 2022 och har fått namnet En lantgård i rokoko. Målet har varit en mer sammansatt bild av 1700-talet och de människor som en gång bodde här.

Långbans Gruvby

Mineraler

Långban är en av de mineralartrikaste platserna i världen. Här har över 300 mineral upptäckts, 70 av dem finns inte någon annanstans i världen. En handfull av dem har haft kommersiell betydelse, i huvudsak svart- och blodstensmalmer. Den senaste mineralen upptäcktes så sent som 2011 och fick namnet Långbanshyttanit. Alla dessa mineral utvecklades för 1,8 miljarder år sedan. Många Långbansmineraler visas i en installation i utställningen Mineraler.

Monitor

John Ericsson föddes i Långban 1803 och kom att bli en av Sveriges genom tiderna största kändisar. Han var uppfinnaren som tog sig från Värmlands Bergslag via militären till Stockholm, London och New York. Hans karriär bestod av många projekt och han gjorde många nya innovationer. Det han blev mest känd för är konstruktionen av krigsfartyget USS Monitor, världens första pansarfartyg med rörligt kanontorn som har huvudrollen i denna utställning. Fartyget beställdes av Nordstaterna mitt under det amerikanska inbördeskriget och kom att spela en avgörande roll för krigets utgång.

Lesjöfors Museum

Lesjöfors Museum är ett unikt museum som har vuxit fram under decennier. Här får besökaren möta olika delar av samhället från det lokala idrottslivet till styrelserummet. Trots att utställningens berättelse har en stark förankring i Lesjöfors är den samtidigt en historia över svenskt 1900-tal. Utställningarna ger en rik beskrivning av några generationers arbete och levnadsvillkor, och en förståelse för den förändring samhället genomgått.

Värmlands Museum sköter sedan 1 maj 2022 driften av museet med stöd från Filipstads kommun.

Tillfälliga utställningar Värmlands Museum, Sandgrund

Ord om Värmland

27 november 2021 – 15 maj 2022

Den egenproducerade utställningen som öppnades 2021 visades fortsatt i början av året. Ord om Värmland handlade om hur landskapet har gestaltats och beskrivits i litteraturen och hur det i sin tur har skapat de föreställningar som finns om regionen och dess invånare. Värmland är den jungfruliga provinsen med djupa skogar och blänkande vattendrag. Värmland är vildmark, ängar, gränsland och järnbärande land. Värmland är ett skimrande sagolandskap och ett minnets landskap. Värmland är rostbälte, avfolkningsbygd och isolering, men samtidigt en önskedröm och en brottsplats. Utställningen var en rapsodi sammansatt av nedslag i olika tider, från olika orter och olika upphovspersoner. Här fanns texter av de mest kända författarna bland Värmlandsskildrarna men även de mindre erkända. Besökarna mötte också älskade verk omtolkade till andra konstarter, till en ny dräkt som film, teater och sång. Utställningen tog sitt avstamp i årsböckerna En värmländsk litteraturhistoria del 1 och 2 som var ett samarbete med Karlstads universitet.

Pieter ten Hoopen – Storyline

4 februari 2022 – 22 maj 2022

Pieter ten Hoopen har under de senaste tjugo åren kommit att bli en av de mest inflytelserika dokumentärfotograferna i sin generation. Hans fotografi tar avstamp i en dokumentär tradition, men genom ett subjektivt, emotionellt och atmosfäriskt bildspråk blir hans skildringar även till ett konstnärligt berättande. I utställningen presenterades för första gången hans bildreportage, bokprojekt, filmproduktioner tillsammans. Dessutom visades en helt ny dokumentation av det värmländska samhället Ekshärad gjord på uppdrag av Värmlands Museum. Genom åren har Pieter ten Hoopen främst arbetat med längre dokumentationer från vitt skilda delar av världen. Hans arbete har prisats mångfaldigt. Med sitt personliga och emotionella bildspråk ses Pieter ten Hoopen som en av de mest nyskapande och banbrytande bildjournalisterna i Sverige.

Charlotta Hammar – And The Sky Shall Turn No 55/Silky Pink

26 mars – 7 augusti 2022

Konstnären Charlotta Hammar arbetar med frågor som tar sin utgångspunkt i det vardagliga livet och hur det påverkas av känslan av att allt inte kommer att ordna sig. I foto och film fångas frågeställningar som berör kris, krishantering, olika mentala och konkreta skydd och människans psykologiska försvar. Också i denna utställning tog hon upp den kollektiva rädslan för existentiell utplåning av människan som art och hur den rädslan kan se ut. En viktig inspirationskälla och referens har broschyren "Om krisen eller kriget kommer" från 2018 varit som delades ut till alla hushåll i landet.

Charlotta Hammar är uppvuxen i Årjäng men bor nu på ön Styrös utanför Göteborg. Ön har fått vara skådeplats och projektyta för hennes verk och fungerar som symbol för både skydd och utsatthet.

David Lynch – Infinite Deep

4 juni 2022 – 11 september 2022

David Lynch är en av vår tids mest inflytelserika och egensinniga konstnärer. Han är främst känd för sina visionära filmer och den kultförklarade TV-serien Twin Peaks, men Lynch är också verksam inom flera andra konstnärliga medier som måleri, musik och fotografi. Utställningen Infinite Deep fokuserade på Lynch som fotograf och innehöll över 120 bilder. Hans fotografiska produktion kretsar huvudsakligen kring två teman: kroppar och övergivna fabriker. Lynch arbetar oftast i svart-vitt och hans bildspråk har en magisk och tidlös kvalitet med starka surrealistiska inslag. Fotografierna öppnar upp mörka, mystiska – och ibland skrämmande – bildvärldar, där det vackra och det groteska kolliderar. I utställningen visades fotografier ur fem olika fotoserier: Snowmen, Factories, Nude, Distorted Nudes och Portraits.

Kristina Jansson – Space Lost and Found

4 juni – 18 september 2022

Konstnären Kristina Jansson har sedan sitt genombrott i början av 2000-talet varit upptagen av vad bildskapande i ett så traditionellt medium som måleri egentligen betyder i vår tid. I vår tid då vi hela tiden är omgivna av fotografiska och digitala bilder i vardagen, de finns i våra telefoner, på skärmar, i stadsrummet där vi rör oss. Hon har påpekat att en målning tar man inte, till skillnad mot ett fotografi, utan den gör man. Samtidens bildflöde menar Kristina Jansson, är som om jordklotet omgavs av en slags visuell "jetström". En bildström som är ett slags kollektivt minne, där vi känner till och igen samma saker utan att de tillhör vår specifika plats och utan att vi har varit med om dem i den fysiska verkligheten. I utställningen visades ett 30-tal stora verk där många utforskade detta kollektiva minne, med motivfragment från filmer, populärkultur, musikvideor och bokbilder.

Att leva för ögonblicket – Jāzeps Grosvalds konst

27 augusti 2022 – 14 maj 2023

En omfattande utställning om den lettiska målaren Jāzeps Grosvalds (1891–1920) konstnärskap och dramatiska livshistoria. Han var en av förgrundsgestalterna inom den lettiska modernismen. På Värmlands Museum finns en unik samling verk av Grosvalds. Den består av 221 akvarellmålningar målade under första världskriget. Historien om hans livsöde och konstnärskap är mångbottnad. I centrum finns Grosvalds bilder och berättelsen om denne unge konstnärns väg genom en kaotisk och turbulent tid. Hans systrar Lina och Margareta flydde till Sverige under andra världskriget. Med sig i bagaget hade de hundratals av broderns bilder som senare donerades till Värmlands Museum. I utställningen visas för första gången ett större urval av dessa målningar. För att ge en fylligare bild av Jāzeps Grosvalds konstnärskap har även ett tjugotal verk lånats in från Latvian National Museum of Art i Riga samt från privata långgivare i Sverige.

Höstsalongen 2022

1 oktober – 13 november

Värmlands Konstförenings höstsalong visades 2022 på Värmlands Museum. I årets upplaga medverkade enbart medlemmar i Värmlands Konstnärskförbund. Till salongen sökte 107 konstnärer med 206 verk. Juryn valde ut 83 verk till utställningen: måleri, foto, skulptur, grafik, textilkonst. Utöver dessa visades även verk av konstföreningens stipendiater 2022: Staffan Jofjell och Sara Nilsson som mottog Thor Fagerkvists stipendium och Annika Eriksdotter som fått Åke Lekmans resestipendium.

Verkstad – Konsthantverkare i arbete

8 oktober – 8 januari 2023

Arvika Konsthantverk är landets äldsta konsthantverkskooperativ och grundades för 100 år sedan. Medlemmarna idag liksom från starten arbetar i olika tekniker och skiftande material – keramik, textil, trä, smide, läder, glas och borstbinderi. I vanliga fall brukar konsthantverkarens färdiga produkt stå i fokus på utställningar men här lyftes istället processen, själva arbetet i verkstaden. Utställningen presenterade konsthantverkarnas vardag genom fotografier och intervjuer tillkomna under ett dokumentationsprojekt som pågått under tre års tid. Men här kunde besökaren också möta nu verksamma konsthantverkare i arbete varje vecka.

När cirkeln sluts – Jonas Liveröd möter den arkeologiska samlingen

26 november 2022 – 10 april 2023

I utställningen har konstnären Jonas Liveröd i dialog med museets arkeologer fördjupat sig i och förhållit sig till de arkeologiska samlingarna. Liveröd skapade en monumental skulpturinstallation utifrån en samling målningar där skärvor funna vid utgrävningar i Karlstad avbildats med den förlorade delen av föremålet återskapad. Rummet förvandlades till en konstnärlig utgrävningsplats där scenariot gav upplevelsen av en pågående process, där arkeologin blir en levande händelse och där besökaren hamnar mitt i händelseenergin. Utställningen har också en renodlad arkeologisk del där fynd ur museets arkeologiska samlingar presenterades i åtta tematiska avdelningar.

Vandringsutställningar

Det rinner oss ur händerna

Visades på programytan hösten 2022, tillgänglig för turné.

Vid en brusande fors eller vid stranden av en sjö kan vi hämta kraft och energi. I alla tider har vatten varit livsavgörande för människan. För överlevnad, transport, produktion och rekreation. EU:s vattendirektiv kommer att förändra landskapet på många platser. Fördämningar ska rivas för att återskapa vattendragens naturliga flöde till gagn för vattenlevande organismer. Människors livsmiljöer förändras då vattenspeglar vi uppfattar som sjöar, blir påtagligt mindre. Runt om i Värmland finns kulturmiljöer som minner om forna tiders kraftutvinning. När dammarna försvinner och de strida vattendragen blir till rännilar, går en del av berättelsen om generationers insatser för att skapa välstånd förlorad.

Värmlands Museum har producerat denna vandringsutställning för att belysa några av de förändringar som sker och vad det kan innebära i framtiden för våra vattenknutna kulturmiljöer.

Människor på skogen

24 februari – 10 mars 2022

Malmö stadsarkiv.

Den sverigefinska dokumentärfotografen Aija Svensson fångades av en vardag långt från konsumtionskulturen. Utställningen visar resultatet av hennes möte med människorna på skogen. I sina bilder vill hon lyfta fram närvaron av det skogsfinska kulturarvet i nuet. Utställningen visades på Malmö stadsarkiv i samband med minoritetsveckor.

Programytan

Programytan i museets foajé används för att visa mindre utställningar, gärna i samarbete med föreningar, skolor eller andra grupper. Här kunde följande utställningar ses under året:

Motstånd

20 januari – 6 februari

I anslutning till Förintelsens minnesdag 2022 visades miniatyturen Motstånd. Utställningen har producerats av Forum för levande historia.

Klimatkameran

27 april – 8 maj

Samarbetet med Karlstads universitet, Medie- och kommunikationsvetenskap om en utställning med hållbarhet i fokus inleddes redan 2021, på grund av pandemin kunde det inte genomföras förrän denna vår.

Vem äger dräkten? – Tolkningar av folkdräkternas form och färg.

15 juli – 14 augusti

Under Drömsommarjobbet Stickning 2022 har en grupp ungdomar undersökt och format sin egen relation till konceptet dräkt. Med sina tolkningar har de utvecklat och producerat denna utställning. Drömsommarjobbet arrangeras av Region Värmland med stöd från Karlstads kommun och Kulturrådet.

Examensutställning Broby Grafiska 2022

18 maj – 1 juni

Brobygrafiska är en designskola i Sunne som utbildar i grafisk design, med rötter i tryckkonst och framtidsutsikter inom digital innovation. Resultatet av en uppgift på skolan visades här där den kreativa förmågan att utveckla nya möjligheter var central. Studenterna fick i uppdrag att se det som befintliga organisationer förbisett och visa på vikten av design, funktion och sammanhängande uttryck för att varumärket ska nå sin målgrupp.

Band

8 – 24 april

I ett samarbete med Sundsta-Älvkullegymnasiet genomfördes ett skolprojekt då mediaelever från estetiska programmet fick träffa fotografen Pieter ten Hoopen i utställningen Storyline. Resultatet av uppgiften de tilldelades resulterade i en välbesökt utställning på programytan.

Reportagebilder

11 – 20 november

Klara Teoretiska Gymnasium i Karlstad som under hösten arbetat med att analysera reportagebildens särdrag och funktion gjorde en elevutställning om temat på Värmlands Museum.

En jul i miniatyr – Berith Bergströms julskåp

26 november – 8 januari 2023

Traditionen att i advent visa Berith Bergströms minnesbilder av en herrgårdsjul för 100 år sedan fortsätter. Tittskåpen i skala 1:10 tillverkades av Berith Bergström för försäkringsbolagets Skandias julsmyckning 1953 och visar hennes barndomsjular på Bosjö bruk utanför Filipstad. Vi får följa julförberedelserna som tvättbyk på isen, julbak och korvstoppning, fram till själva julaftonskvällen allt mycket noggrant återgivet.

Cyrellusmontrarna

Hantverk ur samlingarna

1 april – våren 2023

Under året har hantverk och konsthantverk satt sin prägel på verksamheten. Till Cyrillushusets montrar togs en presentation fram med utgångspunkt i två föremål ur samlingarna. Det första är Elin Ivres ”En studie i svart” från 2012. Verket är en tolkning av en av de äldsta folkdräkterna i Sverige och som väckt intressanta diskussioner kring tradition och förnyelse. Det andra är Johan Tinglöfs ”Urverk nr 193” av mästersedmen och urmakaren som var verksam i Ekshärad i kring år 1800 och lämnade efter sig över 400 ur.

Torsby Finnskogscentrum

Adrian Øhrn Johansen – Gränsundersökning 2021

1 juni 2022 – 31 augusti

Under pandemivintern 2021 genomförde fotograf Adrian Øhrn Johansen en visuell gränsundersökning, från den nordligaste gränsövergången vid Narvik till den sydligaste utanför Halden. Fotografierna är tagna från den norska sidan och har även fångat de historiska dagarna då båda länderna upprättade militära posteringar längs gränsen. Gränsen mellan Sverige och Norge är den längsta sammanhängande mellan två länder i Europa. Den slingrar sig fram i 1630 km på samma sätt idag som när den fastlades 1751. Fotografen följde i arbetet i fotspåren efter major Peter Schnitler, en av de myndighetsrepresentanter som kartlade gränstrakterna och publicerade protokoll med dagböcker inför gränsdragningen på 1700-talet. Inresereglerna till Norge ändrades 150 gånger under pandemin. De sista fysiska vägsjärrarna togs bort den 5 oktober 2021. Karantän, böter och inreseförbud präglade under ett och ett halvt års tid förhållandet mellan Norge och Sverige.

Långbans Gruvby

Metaller – från mineral till identitetsskapande objekt

11 juni 2022 – 21 augusti

I vårt globala samhälle knyts människor samman med hjälp av elektroniska produkter. Det vore en omöjlighet utan metaller. En dator till exempel, innehåller mer än 40 olika råmaterial varav de flesta är metaller. Men var kommer metallerna ifrån? Hur framställs de? Vad kan mineralutvinning ha för sociala och ekologiska konsekvenser? Genom dokumentärfotografi, illustrerade fakta och diskuterande texter skrivna av specialister, journalister och miljövetare undersöker utställningen de bakomliggande processerna för att få fram de metaller som behövs i våra datorer och mobiltelefoner. Den berör hela kretsloppet; från gruvbrytning till återvinning och uppmanar till diskussion kring mineralutvinning. Utställningen är producerad av Olof Löf, curator och Karl Lindstrand, arkitekt och journalist.

Program

Under 2022 har programverksamheten på museet så sakteliga återhämtat sig från de senaste årens pandemiförutsättningar. Inledningen av året blev något trevande med olika restriktioner att förhålla sig till, men sedan dessa släppts har verksamheten gått på högvarv. Aktiviteter har paketerats som programserier med olika teman och inriktningar. Dels för att tydligare koppla dessa program till utställningarna, men även för att kommunicera på ett tydligare sätt med besökarna.

Programserier

För barnfamiljer arrangeras Skaparmåndag i Skaparverkstan under ledning av museipedagogerna.

Under utställningsperioden för Ord om Värmland bjöds alla litterära sällskap med fokus på värmländska författare in att anordna en egen programdag. Detta resulterade i program om Nils Ferlin, Gustaf Schröder, Selma Lagerlöf och Gustaf Fröding.

Med anledning av de senaste årsböckerna och aktuell utställning arrangerades fem föreläsningar under rubriken Värmland i litteraturen. Författarna till årsboken delgav sina upplevelser från arbetet med denna.

Quiz på museet arrangerades månadsvis under våren med frågesport och liveuppträdanden från lokala musiker.

I samverkan med Klimatklubben Karlstad och ABF Värmland arrangerades ett antal föreläsningar på temat hållbarhet. Dessa sändes även live via Youtube och Facebook.

Bättre snacka än slåss, där Värmlands Museum och ABF Värmland bjudit in till öppna föreläsningar fortsatte med bland annat Per Wirtén och Margot Wallström som föreläsare. En träff med fokus på kriget i Ukraina anordnades i början av mars, drygt en vecka efter krigets utbrott.

I samarbete med Svensk Form Värmland har programserien Gestaltad livsmiljö arrangerats under året med utgångspunkt i konst och design som utvecklingskraft för hållbara samhällen.

Aktivitetsdagar

I syfte att tydliggöra de dagar då museet ofta erbjuder aktiviteter eller vet att det finns många besökare från en viss målgrupp i huset gjordes kommunikationsinsatser kring onsdagar och söndagar. Onsdagskvällar på museet initierades under oktober i samband med Höstsalongen 2022 genom samarrangemang med Värmlands konstförening, Karlstads Riksteaterförening och Tidskriften värmländsk kultur. Efter det har visningar och programpunkter under onsdagarna på museet följt samma koncept.

Familjesöndag lyfter det som erbjuds specifikt under söndagar och även de aktiviteter som alltid finns på museet, till exempel digitalt utbud och pedagogiskt underlag till utställningar. Restaurang Matbruket erbjuder under dessa dagar våfflor på menyn till barnfamiljer.

Visningar

Under 2022 erbjöd museet utökade visningar med guide för besökarna i de aktuella utställningarna. Lunchvisningar erbjöds både onsdagar och lördagar, kvällsvisningar arrangerades under onsdagarna inom programserien "Onsdagskvällar på museet".

Live på museet

Jazzmusikern Bruno Råberg höll konsert i hörsalen under våren. Med sig hade han en trio framstående svenska musiker; Karl-Martin Almqvist, Susanna Loke Risberg och Chris Montgomery.

Sommarens planerade konsertkväll med Club Pebbles, som bjudit in kanadensiska Daniel Romano och Carson McHone från USA, fick i sista stund ställas in på grund av Covid-sjukdom i turnésällskapet.

Under december testades en utveckling av konceptet, där stumfilm ackompanjerades av livemusik. Museet visade Victor Sjöströms filmatisering av Körkarlen, baserad på Selma Lagerlöfs roman med samma namn. Filmen från 1921 komponerades av musikgruppen VÖ på initiativ av pianisten Alex Zethson från Karlstad och med Aten-baserade gitarristen Giannis Arapis, tillsammans med Anna Högberg, Leo Svensson, Eva Lindal och Johan Berthling.

Bemannade verkstäder

I samarbete med Arvika konsthantverk bemannades utställningen Verkstad med konsthantverkare som visade delar av sin arbetsprocess under lördagar och söndagar, samt vissa onsdagar. Som besökare kunde man på så sätt dyka ner i yrket som hantverkare och lära sig mer om olika material, verktyg och tekniker inom områden som textil, metall trä, borstbinderi, läder och keramik.

Filmvisning - Mērijas resa

Under utställningen Att leva för ögonblicket - Jāzeps Grosvalds konst visade museet film i hörsalen på lördagar och söndagar. Mērijas resa handlar om Jāzeps Grosvalds systerdotter Mērija Grīnberga, och hennes transport av kulturskatter från Lettland till Tyskland under andra världskriget. Över tjugo godsvagnar fyllda med föremål, konstverk och dokument som tack vare henne återtransporterades till Lettland och kom tillbaka till de museer där de en gång fanns.

Sommarakademien – Dans, hälsa, estetik och lärande

Under våren arrangerades en dag för förskolepersonal, lärare, pedagoger och rektorer i Värmland för att låtas inspireras och använda dans i undervisning. Utöver föreläsningar arrangerades fyra workshops på lika många platser i museets lokaler där deltagarna fick ta del av dansens alla uttryck.

FN-dagen

Museet uppmärksammade FN-dagen med en programpunkt där Marie Stenseke, Professor i kulturgeografi vid Göteborgs universitet och landshövding Georg Andrén förde samtal och diskussion med publiken om arbetet i den internationella planen för biologisk mångfald. Ett samarrangemang med Karlstads FN-förening, Värmlands FN-distrikt och Värmlands Museum.

Förintelsens minnesdag

I samband med Förintelsens minnesdag, 27 januari, spelades föreställningen Jag, mamma och Förintelsen av och med Eva Dällerud i hörsalen, ett samarrangemang mellan Värmlands Museum, ABF Värmland, Agera Värmland, Länsstyrelsen Värmland, Svenska kyrkan och Karlstads kommun, med stöd från Scandic Winn och IF Metall.

Kulturnatten & Kulturknatta

Årets tema för Kulturnatten och Kulturknatta var Kulturfest. I samarrangemang med Karlstads kommun arrangerades dansföreställningen In medias res av dansgruppen TRAKT. På scen fick besökarna se familjeporträttets fram och baksida, discodans i neon, dansande härskartekniker och familjen som ett funktionellt eller dysfunktionellt maskineri. I hörsalen presenterades projektet "Är det taget" av Anna Strandberg under Kulturnatten och under Kulturknatta visade museet filmen "Lilla spöket Laban".

Vernissager

Alla årets utställningar hade en vernissage med särskilt inbjudna gäster och öppning för allmänheten. I anslutning till de flesta av dessa anordnades invigningstal och samtal med konstnären.

Särskilt välbesökta blev öppningarna av Höstsalongen och Verkstad. I samband med öppningen av sommarens stora utställning på Sandgrund, David Lynch – Infinite Deep, ordnades temakväll med förhandsvisning för inbjudna gäster. Eventet hade Twin Peaks-tema och var en upplevelse för alla sinnen med tematisk mat, scenografi och underhållning. Gästerna lotsades genom flera scener ur den berömda tv-serien av David Lynch. Skådespelare iklädda roller ur serien mötte upp och visade vägen in i utställningen. Under kvällen uppträdde Martin Hederos och Miriam the Believer.

Under pandemin etablerades digitala arbetssätt och vid öppningen av utställningen Storyline anpassades vernissagen till att sändas live nätet. Fotografen Anna Clarén förde ett samtal om fotografi med Pieter ten Hoopen, som tagit bilderna i utställningen. Evenemanget nådde en stor fotointresserad publik och talarna kunde interagera med följare både nationellt och internationellt.

Ett flertal seminarier och en visning av David Lynch-utställningen har streamats live på webben och nått en bred publik med ökad tillgänglighet.

- 4 feb Pieter ten Hoopen – Storyline
- 26 mar Charlotta Hammar – And The Sky Shall Turn no 55/Silky Pink
- 8 apr Elevutställning, Sundsta- Älvkullegymnasiet
- 18 maj En lantgård i rokokostil, von Echstedtska gården
- 31 maj Gränsundersökning 2021, Torsby Finnskogscentrum
- 3 jun David Lynch – Infinite Deep
- 4 jun Kristina Jansson, Space – Lost and Found
- 11 jun Metaller, Långbans Gruvby
- 11 jun Sommarsången startar, Lesjöfors Museum
- 27 aug Att leva för ögonblicket, Jāzeps Grosvalds
- 1 okt Höstsalongen
- 8 okt Verkstad – konsthantverkare i arbete
- 25 nov När cirkeln sluts, Jonas Liveröd
- 26 nov En jul i miniatyr, Berith Bergström

Samtliga program 2022

Där ingen annan plats eller ort anges genomfördes programmet på Värmlands Museum i Karlstad

19 jan	Föreläsning: Att skriva fram ett landskap
27 jan	Förintelsens minnesdag: Jag, mamma och Förintelsen
28 jan	Skolföreställning: Jag, mamma och Förintelsen
28 jan	Quiz på museet
4 feb	Vernissage Pieter ten Hoopen
16 feb	Föreläsning: Värmland blir till
23 feb	Klimatklubben: Slow Fashion
25 feb	Quiz på museet
28 feb-1 mar	Sportlov: Marmorering
2 mar	Skrivarverkstad för barn & unga
2 mar	Skrivarverkstad för vuxna
2 mar	Samtal om kriget i Ukraina
3-4 mar	Sportlov: Bokbinderi
9 mar	Föreläsning: Värmlands gränsland
12 mar	Barfotapoeten Nils Ferlin
24 mar	Seminariedag Svensk Form
25 mar	Quiz på museet
26 mar	Vernissage: Charlotta Hammar
27 mar	Samtal om hemberedskap med Patrick Sellman och Charlotta Hammar
30 mar	Föreläsning: Värmlands skogar
31 mar	Klimatklubben panelsamtal
8 apr	Vernissage SÄG elevutställning
9 apr	Panelersamtal: Konstföreningen
13 apr	Föreläsning: Tidskriften Wermlandica
14-15 apr	Påskruna på Finnskogen, Torsby
20 apr	Föreläsning: Utgrävningar på Lurö
23 apr	Karlstad bokcafé
27 apr	Föreläsning: Värmländska orter
28 apr	Klimatklubben föreläsning med Emma Sundh
29 apr	Quiz på museet
6 maj	Bruno Råberg Live på museet
7 maj	Föredrag om Gustaf Schröder
11 maj	Finnskogsleden 30 år, Torsby
11 maj	Föredrag: Pieter ten Hoopen

14 maj	Litteraturlördag Fröding/Lagerlöf
14 maj	Selmas Systrar Live på museet
15 maj	Axel Fritiofssons "Vardagsvisor", Torsby
20 maj	Quiz på museet
28 maj	Öppning von Echstedtska gården, Säffle
29 maj	Fönsterrenoveringens dag, Säffle
31 maj	Öppning med grillkväll på Torsby Finnskogscentrum, Torsby
3 jun	David Lynch-kväll
4 jun	Vernissage med Artist talk: Kristina Jansson
4 jun-27 aug	Vandring till Karmenkynna (lördagar), Torsby
11 jun	Säsongsöppning: Långbans Gruvby, Filipstad
13 jun	Seminarium: Vem kan man lita på?
13 jun	Visning med Charlotta Hammar
15 jun	Hantverkscafé: Näverstickning, Torsby
17 jun	Sommarakademin - Dans, hälsa, estetik och lärande
20-23 jun	Konstkollo
23 jun	Vernissage: Konstkollo
22 jun	Hantverkscafé: Ull, skinn och närproducerad mat, Torsby
24 jun	Midsommarfirande på von Echstedtska gården, Säffle
25 jun	Midsommardagsgudtjänst på tunet, Säffle
29 jun	Hantverkscafé: Borstbindning, Torsby
2 jul	Marknad i Lekvattnet, Torsby
2-3 jul	VERK - M Art Lab, guidad dansvandring, Filipstad
14 & 31	Vandring i gränsland, Torsby
15 & 29 jul	Vandra i Kaisa Vilhuines fotspår, Torsby
16 jul	Ljuva 1700-tal, Säffle
23 jul	En dag för bifonden, Säffle
27 jul	Musik på Finnskogen: Lerin/Hystad, Torsby
5-6 aug	Långbans Miljöfilmsfestival, Filipstad
20 aug	Lunchkonsert: Maria, Stefan och Per Inge, Säffle
25 & 27 aug	Visning: Arkeologiska utgrävningar Lurö, Säffle
27 aug	Vernissage: Jäzeps Grosvalds
8 sep	Livevisning David Lynch - Infinite Deep
9-11 sep	Kulturarvsdagarna
10 sep	Geologins dag i Långbans Gruvby, Filipstad

16 sep	Kulturnatten
17 sep	Kulturknatta
17 sep	En dag i Apelgården, Säffle
30 sep	Bokrelease: Nolbyn- ett värmländskt hantverk
1 okt	Föreläsning: Bo Landin
1 okt	Vernissage Höstsalongen
6 okt	Filmvisning: Bygda Mi, Torsby
8 okt	Vernissage Verkstad Arvika Konsthantverk
12 okt	Föreläsning: Arkitektur- om några värmländska arkitektoniska märkvärdigheter
15-30 okt	Filmvisning: Mërijas resa
19 okt	Föreställning: Brodera mera!
20 okt	c/o Värmland: Föreläsning, Molkom
23 okt	Föreläsning: FN-dagen, En miljon arter.
26 okt	Workshop: Brodera med Täcklebo Broderiakademi
26 okt	Föreläsning: Ethel Halvarsson - textilkonstnär och Comics Crafivism
26 okt	Svensk Form Värmland: Hållbar platsutveckling
27 okt	c/o Värmland: Föreläsning, Väse
29 okt	Halloween på museet
31 okt-6 nov	Höstlov på museet
2-27 nov	Filmvisning: Mërijas resa
12 nov	First LEGO League
16 nov	Föredrag: EU i framtiden - Är Sverige med?
16 nov	Bokmingel i museibutiken
22 nov	Bianca Kronlöf: Brev till mannen
25 nov	Boksläpp: Om Arkeologi i Värmland
25 nov	Vernissage: När cirkeIn sluts
30 nov	Föreläsning: Margot Wallström om nationalism och internationalism
1 dec	Svensk Form Värmland: Hållbar platsutveckling
4-18 dec	Filmvisning: Mërijas resa
9 dec	Live på museet Körkarlen
13 dec	Lucia med elever från Geijersskolan
14 dec	Bemannad verkstad
28 dec	Att gestalta Selma

Museipedagogisk verksamhet

Skapande skola-projekt i Arvika

Under hösten besökte Värmlands Museum niorna på Minnebergs-skolan i Arvika och höll i stadsvandring och efterföljande bildlektion. En byggnadsantikvarie och en museipedagog från museet träffade under en vecka ca 200 elever fördelat på 10 klasser. Fokus låg på olika byggnader och arkitekturstilar och på bildlektionen fick eleverna måla av någon byggnadsdetalj de valt. Projektet finansierades av genom bidrag från Skapande skola.

Skolprogram

Under året har nästan 200 skolklasser besökt museet på Sandgrund eller våra besöksmål i länet. Sammanlagt har cirka 5000 elever tagit del av skolprogram som Konstig konst eller Gruvutmaningen. De har fått känna på uråldriga stenyxor i Forntid, lyft varandra i Enkla maskiner eller målat bråddjupa hav med den svartaste tusch. Ungefär 400 lärare har fått stöd i sin undervisning om bland annat klimatkrisen, arkeologi och konsthistoria.

De flesta kommuner finns representerade i vår besöksstatistik. Hammarö sticker ut då alla sjuor och treor i kommunen tog del av skolprogrammen Att leva för ögonblicket respektive Forntid.

Skolbokning på webben

Under 2022 har Värmlands Museum introducerat en webbaserad bokningstjänst som gör det möjligt för lärare att se aktuellt utbud och själva boka eller omboka besök för sina klasser online.

Museet för skolan – förarbete till kommunikationsplan

För att kunna ta fram en kommunikationsplan har museets redaktion och pedagoger i samarbete sett över erbjudandet och hur det kommuniceras. Innehållsstruktur på webb, terminologi, bilder och text har setts över för att ännu tydligare kommunicera museets utbud riktat mot lärare i skolan.

Kulturbussar

Tack vare den regionala satsningen på barn och ungas möjligheter att ta del av kultur har Värmlands Museum erhållit medel för att underlätta skolklassers resor till museet på Sandgrund och på våra filialer i länet. Under året har 110 skolklasser utnyttjat möjligheten och totalt har 2510 elever i årskurserna 1-9 deltagit i museets olika program utformade för skolor.

Sverigeshistoria.se

Museet har arbetat vidare med lärplattformen Sverigeshistoria.se som förvaltas av Statens historiska museer. Två nya digitala lektioner har tillkommit med utgångspunkt i föremål som visas i utställningen Värmlandsliv. Den ena handlar om fattigbrickorna som i utställningen finns i en av de utdragbara lådorna och den andra om gravkorset i järn som berättar historien om Lille Lars och hans familj.

Barnens romanpris

Barnens romanpris som arrangeras av Stadsbiblioteket i Karlstad har sedan flera år haft avslutning med författarbesök på Värmlands Museum. I år var det 10-årsjubileum och 775 elever i åk 6 kom till museet. De fick träffa samtliga författare till de böcker som nominerats och besöka museets utställningar.

c/o Väse

En skolklass i åk 6 fick i uppdrag att intervjua äldre släktingar och bekanta om Väse vattenfabrik. Utifrån bilder ur museets arkiv ställdes ett antal frågor om minnen av arbete och vardag. Klassen och deras lärare ville gärna arbeta lite längre med uppgiften än den aktuella veckan så det finns än så länge inget färdigt resultat.

Konstkollo

Under midsommarveckan genomfördes konstkollet som brukligt. Tillsammans med Karlstads kommun tog museet emot sjutton ungdomar mellan 13–16 år som fick möta fyra konstnärer som berättade om sina konstnärskap och konstformer vilka deltagarna sedan fick prova på. Det blev graffiti med Julia Rio, illustration med Charlotta Hammar, kolteckning med Hilma Nordén och keramisk skulptur med Ulrika Skog. Veckan avslutades med en vernissage där ungdomarnas alster fick beskådas av nära och kära.

Lovaktiviteter

Museets omtyckta lovaktiviteter var även detta år välbesökta. Eftersom utställningen Ord om Värmland visades i Nyrénhallen gick sportlovet i bokens tecken! De 344 besökarna i Skaparverkstan (207 barn och 137 vuxna) fick både marmorera omslag och binda böcker och några av dem deltog dessutom i en skrivkurs med Louise Alvarsson.

Under påsklovet blev det färgstarka marmoreringar och ljudliga brummare som 163 besökare (102 barn och 61 vuxna) skapade.

Sommarlovsaktiviteter bemannades som vanligt av sommarjobbande ungdomar och de lyckades locka många besökare. Hela 1650 besökare (907 barn och 743 vuxna) fick njuta av frisk luft i Museiparken samtidigt som de skapade trådmålningar, snurrtrummor, marmoreringar, vindsnurror och brummare.

På höstlovet ville 423 besökare (239 barn och 184 vuxna) göra sig ett eget garnspöke i Skaparverkstan och under mellandagarna i december fick 319 besökare (178 barn och 141 vuxna) skapa snögubbar med både lera och färg.

Parallellt med skapande verksamhet under loven fanns också tipspromenader i museets utställningar och i Museiparken både i fysisk form och i appen.

Skolprojekt Band

I ett samarbete med Sundsta-Älvkulle gymnasiet fick mediaelever från estetiska programmet träffa fotografen Pieter ten Hoopen i utställningen Storyline. Han hade ett inspirerande samtal med eleverna och berättade om sina bilder och sitt arbete som fotograf. Pieter gav dem också en uppgift, att med bilder gestalta band mellan personer eller till platser. Dessa bilder resulterade i en välbesökt utställning på programytan.

First LEGO League

I november avgjordes vilken klass i Värmland som hade den bästa lösningen för att omvandla, transportera och lagra energi. Tävligen heter First LEGO League och är en internationell turnering där ungdomar mellan 10 och 16 år inte bara klurar ut smarta idéer om energi utan också bygger och programmerar robotar utifrån sina idéer. I Värmland arrangerades den av Karlstads universitet i samarbete med Värmlands Museum. I år avgjordes tävlingen på Värmlands Museum i en nästintill fullsatt hörsal och det vinnande laget Legoisterna från Sannerudsskolan i Kil gick vidare till den skandinaviska finalen i Oslo.

Titanic-workshop

I ett samarbete med Wermland Opera arrangerades workshops för de klasser som gick på föreställningen Titanic. Först fick eleverna lära sig olika tekniker med pensel och tusch för att sedan skapa målningar med inspiration av fartygets sista färd över Atlantens svarta vatten.

Skaparmåndag

Skaparverkstan är alltid öppen på Värmlands Museum. Där kan besökare sätta sig ner en stund och skapa med penslar, pennor, pärlor eller muttrar. Mellan 14.00 – 16.00 varje måndag 2022 var det Skaparmåndag då Skaparverkstan var bemannad av en museipedagog som tillhandahöll material och idéer efter ett givet tema. Besökarna kunde prova på allt ifrån effektfulla tejptavlor till papperstillverkning. Under året besökte 361 barn och 252 vuxna Skaparmåndag.

Framtidens kulturarvspedagogik

Värmlands Museum har deltagit i projektet Framtidens kulturarvspedagogik, som är ett treårigt (2021-2024) interregionalt samverkansprojekt mellan åtta museer i norra och mellersta Sverige. Projektet syftar till att främja erfarenhetsutbyte, kunskapsuppbyggnad och utveckling av samverkansformer kring kulturarvspedagogisk verksamhet vid regionala museer. Särskilt fokus ligger på det lokala perspektivet samt på målgruppen barn och unga.

Egna produkter och publikationer

Posterkollektion #1

I samband med nyöppning av basutställningen *Insyn & Utblick* producerades en posterkollektion baserad på verk ur samlingarna som sedan fanns till försäljning i Museibutiken. Kollektionen är den första av flera och formen för poster, förpackning och display är tänkt att kunna återanvändas under längre tid oavsett tema och skapa igenkänning som "profilprodukt" för Värmlands Museum. Detta för att snabbt och arbetseffektivt kunna skapa nya kollektioner utifrån samlingarna, aktuell utställning eller spännande samarbeten.

Utställningskatalog Charlotta Hammar

Till utställningen *And the Sky Will Turn no 55 / Silky Pink* producerades en utställningskatalog som sedan såldes i Museibutiken. Katalogformatet är framtaget för att kunna användas återkommande för framtida utställningar. Utöver funktionen som utställningsmaterial blir detta ett attraktivt inslag i Museibutikens utbud, även efter avslutad utställningsperiod och bildar över tid en serie.

Värmland Förr & Nu 2022 Om arkeologi i Värmland

Människor har levt i Värmland under minst 10 000 år. Vad vet vi och hur kan vi veta det? Boken sammanfattar nära trettio år av arkeologi i Värmland. En period som har kastat omkull sanningar, omprövat idéer och på flera sätt gett en ny bild av Värmlands äldre historia. Värmlands Museums tre arkeologer har bidragit med 11 av de 17 artiklarna, övriga har författats av ytterligare 11 personer som är eller varit verksamma i länet under den tidrymd som boken omfattar, åren 1996–2022.

Samtidsdokumentationer

Anställd nr 1 vid Zakrisdalsverken

I samarbete med Flygvapenmuseet i Linköping genomfördes en intervju och dokumentation med anställd nr 1 på Zakrisdalsverken i Karlstad. Värmlands Museum filmade, sammanställde materialet och producerade en film med syfte att visas i Flygvapenmuseums nya basutställning. Den insamlade berättelsen finns nu arkiverad hos Värmlands Museum.

En lantbrukares vardag

När man försöker ställa om mot ett mer hållbart samhälle pratar man ofta om närproducerad och vegetarisk mat. I museets arbete under c/o Väse följde museets fotograf, bonden Johan Rydberg en vanlig torsdag i oktober för att dokumentera vardagen i en grisbondes liv. Johan Rydberg är lantbrukare utanför Väse och gården som Johan driver har varit i samma släkt i elva generationer.

Molkoms folkhögskola

För att samla in berättelser från vår samtid fick fyra elever på Molkoms Folkhögskola uppdraget att dokumentera sin vardag under rubriken "Min vecka i Molkom". Motiven är vardagliga situationer som kanske inte alltid sparas eller delas. Bilderna arkiveras nu för framtiden och visar några personliga berättelser som skriver Molkoms historia. Insamlingen var en del av Värmlands Museum c/o Molkom.

Färjestad BK tar SM-guld

Efter att Färjestad BK vunnit SM-guld i ishockey firades laget på Stora Torget i Karlstad inför tusentals jublande åskådare. En av de större samlingarna av publik utomhus i Värmland utan restriktioner efter Coronapandemin.

Dokumentationer av Interiört måleri

Värmlands Museums fotograf har dokumenterat en rad olika interiörer i bostäder och byggnader runt om i Värmland med syfte att utöka arkivet och bygga kunskap kring befintligt interiört måleri i Värmland på platser som Deje, Västra Ämtervik och Norra Skoga.

Långbans Gruvby

Sommaren 2022 höll museum och utställningar öppna dagligen från den 11 juni–20 augusti. Utöver de fasta utställningarna Monitor och Mineral så visades utställningen Metaller, en utställning som berättade om metallernas centrala position i vår vardag.

Långbans Gruvby besöktes av ca 7000 besökare under 2022. Statistiken som sammanfattar säsongen visar på en minskning av både besökare och intäkter som till stor del kan härledas till avsaknaden av restaurang och ett turistsverige som helt öppnat upp igen efter pandemin. Antalet utländska besökare ökade glädjande nog kraftigt jämfört med de senaste åren. Antalet gruppbokningar ökade något. De digitala aktiviteter som introducerades under tidigare år har använts inom programverksamhet för skolan med gott resultat.

Program och aktiviteter

Säsongen startade den 11 juni med vernissage för sommarens utställning. I programmet presenterades samverkansprojektet Geopark.

Under säsongen genomfördes ett dansresidens med jazzdanskollektivet M Art Lab i området. Tillsammans med guide från museet gestaltades det arbete som utförts i gruvbyn genom dansföreställningen VERK, utifrån material, mekanik och människa. Under veckan besökte en reporter med fotograf från tidningen Turist Långban, vilket resulterade i ett flersidigt reportage som kom ut i februari 2023.

Senare på säsongen arrangerades årets Miljöfilmsfestival under två dagar med temat Stad och land – minnet av naturen. Under ena dagen visades Birds of America av regissör Jacques Loueilles och Digger av regissör Georgis Grigorakis. Under den andra dagen visades kortfilmerna Stamnätet och Först här av regissör Clara Bodén, samt dokumentärfilmen Bredfjället i våra hjärtan av författaren

Stefan Edman. Festivalen avslutades med filmen Världens hjärta av regissör Natalja Meshaninova. Projektet arrangerades av Bokcirkeln Naturhjärtat och Värmlands Museum med stöd av Region Värmland. På Geologins dag samordnades aktiviteter i gruvbyn, som gruvhistorisk vandring, vaska guld, titta på meteoriter, leta mineraler eller examinera stuffer. Det arrangerades även föredrag om gruvbyns historia och Långbans dyksällskap presenterade gruvdykningen i Långbans gruvor.

Långbans Gruvby – varumärkesplattform, grafisk identitet & besöksmålskommunikation

Projektet började med att en ny varumärkesplattform togs fram som sammanställer den strategiska inriktningen för besöksmålet. Utifrån den fortsatte arbetet med en ny grafisk identitet för området och samtliga erbjudanden och aktiviteter på platsen. Arbetet fortlöper med produktion och installation inför kommande säsong. Ett av målen med arbetet var att minska arbetsinsatsen och klimatavtrycket inför varje säsong. Skyltningen har utformats för att tydligare tillgängliggöra faciliteter och försöka styra besöksflödet till att utforska hela området i större utsträckning.

von Echstedtska gården

Gården var öppen mellan den 28 maj – 18 september och tog emot 4 972 besökare. Den nya basutställningen En lantgård i rokokostil öppnade lagom till säsongsöppningen.

Efter utvärderingar av tidigare år så bestämdes det att gården skulle ha helgöppet fram till midsommar för att sedan ha öppet som vanligt, tisdag – söndag, fram till den 14 augusti och därefter gå över på helgöppet igen till och med helgen för äppeldagen, 18 september. Gården var även öppen för visningar på beställning hela maj och september. Den medvetna satsningen på att få fler besökare att välja att gå med på en guddad visning gav resultat. Sommaren 2022 valde dubbelt så många detta alternativ jämfört med året innan.

Program och aktiviteter

von Echstedtska gården startade säsongen med det årliga midsommarfirandet på gården där ca 950 personer deltog i midsommaraktiviteterna. Likt tidigare år genomfördes en dag för bifonden. Som säsongsavslutning arrangerades en klassisk lunchkonsert med välkända stycken framförda av Maria Hebbe, Mikael Bohlin och Lars-Inge Bjärlestam. Avslutningsvis firades En dag i äppelgården andra helgen i september där kulturhistoriker, trädgårdsmästare och pomologer fanns på plats för att prata om arbetet på gården och om klonarkivet. Besökare hade även möjlighet att få äpplen från sina egna trädgårdar sortbestämda.

1700-tal

I juli arrangerades en 1700-tals dag där en heldag blommade i aktiviteter som konsert, folkdans, gårdvisning och mode. Dagen var uppdelad i två delar, ett familjeprogram på dagen och ett kvällsprogram med konsert med barockmusik av ensemblen Zellbell. Under dagen hölls även visningar i den nya basutställningen.

Trädgård

Utvecklingen av trädgård och klonarkivet för värmländska äppelsorter har fortsatt efter föregående års satsningar. Under 2022 blev alla nyplanteringar av äppelträd klara. Årets äppelskörd skickades för mustning och ca 600 flaskor har levererats från musteriets.

Byggnadsvård

Museets antikvarier har under året medverkat i flera renoveringsåtgärder som genomförts på von Echstedtska gården. Åtgärderna, som skedde efter tillstånd från Länsstyrelsen, innebar att arbetet med panelbytet på huvudbyggnaden slutfördes och att alla fönster på huvudbyggnad, lusthus och dass renoverades samt att samtliga murar i trädgården iordningställdes. På gården har också nytt brandlarm installerats vilket både antikvarier och konservator medverkat till vid genomförandet.

Torsby Finnskogscentrum

Under 2022 hade Torsby Finnskogscentrum emot nära 5 500 besökare under sommarmånaderna juni till augusti, vilket är en ökning på nästan 1 000 personer.

Förutom spontanbesök tas också bokade grupper och skolor emot, de senare även utanför sommarmånaderna. Inför sommarens öppning fanns nya utställningsguider på fyra olika språk; svenska, finska, engelska och tyska.

Finnskogsleden firade 30 år och det lyftes genom föreläsning och diskussion; Finnskogens kulturlandskap och kulturarv. Under säsongen fanns under lördagar möjlighet att ta del av vandringar mellan Finnskogscentrum och Karmenkynna hembygdsgård, via naturstigen Karmenpolku. Vid hembygdsgården bjöds det på motti (nävgröt) med fläsk.

Axel Frithiofsson, vardagsvisor var ett program framfört av Björn Sandborgh. Senare på säsongen visades filmen Bygda Mi, med Jonas i Lia under Torsby Kommuns Höstglödsvecka i samarrangemang med Lions Club Torsby.

Musik på Finnskogen arrangerades med livekonsert där duon Lerin/Hystad framförde projektet Elektronisk Flora med inspelningar av bio-elektriska signaler från växter.

Två marknader arrangerades på gården, en sommarmarknad i juni och en julmarknad i december, med försäljning av produkter, hantverk och lokalproducerad mat från aktörer i närområdet.

Under tre tillfällen fick besökare chans att ta del av hantverkscafé där man under handledning av inbjudna konsthantverkare fick prova på borstbindning, näverstickning och hantverk i ull och skinn.

Halmbiennal

Torsby Finnskogscentrum deltog i Halmbiennalen på Halmens hus i Bengtsfors i september. Programpunkten om Finnskogen och svedjebruket gav en bakgrund till svedjerågen som genom sin längd men även genom stråets egenskaper numera är ett attraktivt material i halmhantverket. Den halm som svedjebrukets odling av råg gav upphov till tycks företrädevis ha använts som foder och strö.

Torsby Finnskogscentrum har under 2022 börjat odla en plätt med den tvååriga svedjerågen. Under 2023 ska skörd kunna ske av de då utväxta axen.

Värmlandsboxen

Tillsammans med lokala mathantverkare satte museet ihop en presentbox med finnskogsmat som senare såldes på Torsby Finnskogscentrum och andra platser i Finnskogen.

Torsby Finnskogscentrum i media

Influencer och fotograf Ida Olsson och Joe Pirce med Instagramkonto @iskogochmark besökte TFC för att bli inspirerade av Finnskogen. Vilket ledde till marknadsförening av TFC via deras kanal.

Amerikanske John Reinhart, FreeDreamsStudios, producerar och skapar en film "The Forrest Finns" som berättar Delaware finnarna, de skogsfinnar som av olika skäl kom att emigrera till Amerika. Reinhart besökte Torsby Finnskogscentrum för att ta del av museet. Han filmade också en intervju med Monica Björklund kring frågeställningar kring skogsfinns migration.

Under sommaren 2022 besökte även Lion Bjerkholt-Pederson och Kristoffer Sandven Finnskogscentrum med anknytning till det filmprojekt det driver med tema nationella minoriteter och urfolk i Norge. Filmprojektet "Ett folk" beräknas vara klart 2023 och är en videodokumentär på åtta delar som försöker att utmana fördomar och stereotyper runt de fem norska minoriteterna romer, romani/tatere, judar, kväner, skogfinnar, samt urfolket samer. Besöket filmades och intervjuer gjordes på plats.

I september besökte Kathryn Romeyn Torsby Finnskogscentrum. Hon är en amerikansk frilansande journalist som reste runt på destinationer i fyra regioner i Sverige. Detta i Visit Swedens regi på ett "Discover The Originals-tema". Artiklar har skrivits bland annat om hur barnvänliga destinationer, restauranger och museer är i Sverige, däribland Torsby Finnskogscentrum.

Helen Östlund vetenskapsjournalist skrev om Finnskogen i nättidningen Socialpolitik där också Monica Björklund intervjuades.

Lesjöfors Museum

Lesjöfors Museum är ett på många sätt unikt museum som har vuxit fram under decennier. Museet ger en rik beskrivning av några generationers arbete och levnadsvillkor, och en förståelse för den förändring samhället genomgått under senare delen av 1900-talet.

Under 2022 tog Värmlands Museum över verksamheten på Lesjöfors Museum från och med 1 maj. Museet hade öppet torsdag och lördag perioden fram till juni samt under perioden september till och med Allahelgona. Under sommarmånaderna hade verksamheten öppet dagligen. Under året har 2611 personer besökt museet, vilket är liknande siffrorna från 2020 och -21.

Åren innan pandemin hade museet i snitt mellan 4000–5000 besökare. Värmlands Museum gjorde inga stora förändringar under detta första år, utan har använt tiden för att lära känna museet och sammanhanget inom vilket det befinner sig. Under året har museet haft ett 10-tal gruppbokningar och ett större möte på museet.

Värmlands Museum c/o Karlstad

c/o Molkom och Väse

Sedan 2011 har Värmlands Museum varje år besökt en eller ett par av de värmländska kommunerna. Syftet är att lära sig mer om platserna, dess historia och nutid, samt att dela med sig av den kunskap som museet har byggt upp genom åren. Denna gång var det Karlstads kommun som stod på agendan och blickarna riktades mot de två orterna Molkom och Väse.

I Molkom visades vandringsutställningen Det rinner oss ur händerna, på Åsbacka servicehem. Utställningen belyste hur EU:s vattendirektiv och utrivningen av dammar just nu förändrar landskapet och utplånar flera kulturmiljöer i Värmland med närhet till vatten. Molkom är en av de orter med reglerade vattendrag som kan komma att påverkas.

Arkeologer och bebyggelseantikvarier från Värmlands Museum blickade bakåt i historien och bjöd in till samtal kring en tätorts tillkomst. Föreläsningen var gratis och erbjöds på båda orterna med skraddarsytt innehåll för respektive ort.

På Väse bibliotek visades historiska bilder från Värmlands Museums fotosamling. Bland annat bilder från Väse som togs i slutet av 1950-talet av Nils Möller som en del i det stora fotoprojektet – Subtopia, vilket handlade om hur små orter i mitten av förra seklet omvandlades i snabb takt. Besökare uppmanades att höra av sig till museet eller kommentera på DigitaltMuseum om de kände till något om motiven på bilderna. På digitalmuseum.se publicerades också ett antal artiklar under veckorna med koppling till Väse och Molkom.

Utöver detta arrangerades flertalet möten mellan museet och kommunen, hembygdsföreningar och bildgrupper, för samtal om aktuella bebyggelse- och kulturmiljöfrågor, bildarkivering och föremålssamlingar generellt. Museets pedagoger besökte skolan i Väse och uppmanade eleverna att ta reda på mer om fotografier i museets samling.

Veckan dokumenterades i bild och film och innehållet publicerades i museets digitala kanaler. Under c/o Väse spelades "Revolutionen på Vänerslätten" in. I klippet kan man följa hur industrialismen kom att revolutionera lantmannabyggnadernas utveckling. Under 1800-talets slut och 1900-talets första hälft fullkomligt exploderade nybyggnader bland Sveriges jordbruk och ute på Vänerslätten finns en mängd byggnader uppförda efter tidens byggnadsideal. På torget i Molkom fick skulpturen Fröken Onödig, en tonårsflicka i brons, av konstnären Astrid Göransson ett besök. Se filmerna på Värmlands Museums YouTube kanal.

Uppdrag inom kulturmiljö & kulturarv

Under 2022 utförde Värmlands Museum närmare 100 externt finansierade uppdrag i 14 av länets 16 kommuner samt ytterligare tre kommuner utanför länet (Karlskoga, Degerfors och Åmål).

Uppdragen varierade i omfattning och karaktär och beställdes av Länsstyrelsen, Trafikverket, kommuner, Region Värmland, Karlstads stift, pastorat, företag och privatpersoner. Projekten har utförts åt tidigare kunder men även nya beställare har tillkommit. Begränsningar har förekommit i form av vakanser, tillfällig sjukdom och skada, men även i form av ökad konkurrens, främst inom byggnadsantikvariska tjänster. Resultatmässigt kan noteras att uppdragen trots pandemi, krigssituation i Europa, elkris och valår ändå kommit in och utförts med hög kvalitet enligt beställares önskemål. Under 2022 liksom föregående år har uppdragsverksamhetens resultat interngranskats genom kvartalsvisa redovisningar för stiftelsens styrelse. Detta för att genomlysna hur externa medel förvaltats inom projekten.

Ackvisition

Uppdragsverksamheten har under året arbetat aktivt och uppsökande med ackvisition av uppdrag. Arbetet har gjorts gentemot kommuner, Svenska kyrkan, organisationer och privata aktörer. En ökande konkurrens har bidragit till att fler konkurrerar om antikvariska uppdrag i länet, och här har främst anbud om de byggnadsantikvariska tjänsterna tillfallit konkurrenter. Under våren genomfördes därför en internutbildning i ackvisition. Arbetet syftar till att öka lönsamheten i uppdragen samt att öka uppdragsverksamhetens kundbas. I olika konstellationer träffade museet handläggare från olika kommuner och andra såväl befintliga som nya möjliga uppdragsgivare.

Kompetensutveckling

Under året har byggnadsantikvarierna genomgått ny- eller om-certifiering vilket innebär att alla museets byggnadsantikvarier nu är certifierade som sakkunnig för kontroll av kulturvärden enligt plan- och bygglagen, något som kommuner kan ställa som krav för arbeten med kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Certifieringarna är giltiga i fem år, men ska uppdateras varje år.

Arkeologerna certifierades genom en digital kurs gällande säker schaktning, framtagen av MARK. Som en del av den sedan tidigare inköpta GPS som används vid arkeologiska arbeten genomfördes andra delen av tillhörande utbildning, utförd av Trimtec. Museets konservator genomgick en kurs i Heta Arbeten (certifiering i december 2022).

Personal har deltagit i möten inom branschorganisationerna MARK och BARK, där Värmlands Museum är delaktiga i strategigruppen i MARK. Inom MARK har underlag som avtalsmallar, en intern konsult-databas och kortare kurser tagits fram som avser stärka museernas uppdragsverksamhet i en alltmer konkurrensutsatt bransch.

Ett seminarium med temat Vindkraft och kulturmiljö hölls på Värmlands Museum i mars där museets diskuterade bland annat vattendirektivet med företag som arbetar i dessa frågor.

Publikt arbete på uppdrag

Under år 2022 har Värmlands Museums arkeologer och byggnadsantikvarier arbetat med att förmedla resultat och kunskap genom Instagramkontona @varmlandsarkeologerna och @byggnadsantikvarierna. Värmlandsarkeologerna gjorde under året 65 inlägg som berörde 11 kommuner, alla inom vilka uppdrag utförts. Genom det för året nya Instagramkontot Byggnadsantikvarierna gjordes 35 inlägg som omfattande kulturmiljöer i sammantaget 10 kommuner.

Våren 2022 intervjuades Värmlands Museum i radio i samband med en inventering av framkomna arkeologiska lämningar vid Rottneros. Inventeringen kom till stånd då Frykens vattenstånd var historiskt lågt och resulterade i att flera historiska stenkonstruktioner och tre förhistoriska boplatser kunde identifieras och registreras. I samband med uppdrag som genomfördes runt om i länet uppmärksammades konservatorsinsatser i lokalpressen. Främst i Eskilsäter, Säffle kommun, där interiöra detaljer restaurerades och äldre måleri framkom, samt i Ekshärad i samband med att den centralt placerade bildpelaren restaurerades och fick nya ytskikt.

På uppdrag utfördes under året även flera externa föredrag om Lurö för Göteborgs universitet, Läckö kulturförening och i Södra Ny bygdegård, liksom vid Värmlands Arkeologiska Sällskaps årsmöte. Ett längre föredrag om stadsarkeologiska resultat och historiska bränder och översvämningar i Karlstad hölls i december för en fristående kurs vid Karlstads universitet. Arkeolog Hans Olsson invigningstalade vid öppnandet av en ny historisk utställning vid Nors hembygdsförening och museum. Under våren gjordes även en fornvandring inom projektet Rural Movements Östra Ämtervik med fokus på landskapets historiska förändringar och vattnets betydelse. Vandringen gjordes i samarbete med koreografer och arkitekter som deltog i ett residensprojekt.

Arkeologiska uppdrag

År 2022 var ett intensivt år med många uppdrag över hela länet med uppdrag i bland annat Bastuknappen i Torsby kommun i norr, Skarphyttan i Filipstads kommun i öster, Lurö, Säffle kommun i söder och Lennartfors i Årjängs kommun i väster. Totalt utfördes 23 uppdrag i 11 kommuner.

Inventeringssäsongen 2022

Sedan 2017 genomför Värmlands Museum revideringsinventeringar av fornlämningar på uppdrag av Länsstyrelsen i Värmland med medel från Riksantikvarieämbetets 7:2-anslag. Under 2022 var inventeringsarbetet fokuserat på kartblad som omfattar delar av Torsby och Hagfors kommuner. Totalt gjordes under 135 nya registreringar i Kulturmiljöregistret varav 92 var fornlämningar. De nya lämningar som framkom varierande utifrån den terräng i vilken inventeringen genomfördes, och omfattade bland annat förhistoriska boplatser i strandmiljö, bebyggelse lämningar, fångstgropar och järnframställningsplatser. Inom projektet skrevs även en rapport som visar på resultaten från inventeringsinsatser i anslutning till tidigare uppdämda sjöar, där utrivning av dammar resulterat i att en mängd förhistoriska boplatser och fynd framkommit. Rapporten visar hur dessa bidrar med kunskapsuppbyggnad men också hur problematiken med hur de kan skyddas. Inför återställande av våtmarker vid Bastuknappen i nordligaste delen av länet gjordes i juni ytterligare inventeringsinsatser på uppdrag av Länsstyrelsen i Värmland. Inventeringen omfattade ett flertal myrar och uppdagade spår efter förhistorisk järnframställning.

Arkeologiska utredningar

Flera uppdrag omfattades av arkeologiska utredningar steg 2 enligt direktiv från Länsstyrelsen. Utredningarna utfördes i Vitteby, Sunne kommun, Dikartorp och Västra Tollestad i Kils kommun samt längs väg E45 i Säffle kommun, där tre resulterade i nya fornlämningar. Resultaten från dessa utredningar ligger för grund för vidare beslut och därmed eventuella framtida insatser.

Kulturmiljöutredningar

Kulturmiljöutredningar kom under år 2022 att utföras i Sunne och Munkfors kommuner inför planerade bergtäkter och inför planerad bebyggelse inom delar av områdena Dikartorp, Kilslund och Dalliden i Kils kommun samt Manhem i Årjängs kommun. Kulturmiljöutredningarna har utförts på uppdrag av kommuner och privata aktörer och har resulterat i att flera tidigare okända lämningar framkommit, exempelvis i form av kolnings-lämningar.

Skadedokumentation

Under sensommaren utfördes en skadedokumentation och återställande av en gravhög i Forshaga kommun som skadats i samband med återplantering. Åtgärden utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen.

Arkeologiska schaktningsövervakningar

Arkeologisk schaktningsövervakning utfördes i samband med två separata damnutrivningar i anslutning till en registrerad hammare och hyttlämning i Kroppa, Filipstads kommun, där arbetsföretagens påverkan på lämningarna dokumenterades. Den schaktningsövervakning som pågått sedan 2021 i Residensparken i centrala Karlstad avslutades i samband med att parken färdigställdes med en ny utformning. Inom Residensparken framkom lämningar efter en äldre torgyta, Salttorget, bebyggelse lämningar och kulturlager samt delar av föregångaren till dagens stenkaj. Lämningarna hade en dateringsram mellan 1600–1800-tal. I intilliggande kvarter har stadens äldsta kända bebyggelse tidigare kunnat beläggas.

Arkeologiska för- och slutundersökningar

Fyra separata förundersökningar genomfördes under 2022 varav en i Hagfors kommun, en i Kristinehamns kommun och två i Kils kommun. I Gustavsfors, Hagfors kommun, utfördes under våren efter en tidigare utförd utredning en arkeologisk förundersökning, vilket kom att leda till en mindre slutundersökning. Uppdraget utfördes för Trafikverket

och i samband med projektering inför uppförandet av en ny bro i Gustavsfors. I september utfördes en arkeologisk förundersökning inom del av kvarteret Jupiter i den östra delen av Kristinehamns stad. Ytan som undersöktes utgör del av stadslagret för Kristinehamns stad och ingår därmed i fornlämning L2007:6938. Ytterligare en förundersökning följde den utredning som tidigare under året företagits i Dikartorp, Kils kommun, där två förhistoriska boplatser och två härdar kom att avgränsas ytterligare och där analys av insamlade fynd och prover ligger till grund för vidare beslut om tillstånd. Årets sista fältarbete utfördes i Sannerud, Kil, där en yta med uppgift om en borttagen gravhög kom att förundersökas och där boplatslämningar framkom.

Trädgårdsarkeologi vid von Echstedtska gården

Under året sammanfattades rapporten för den utredning av delar av trädgården vid von Echstedtska gården som utfördes hösten 2021, där resultaten nu ligger till grund för vidare planering inför återskapande av dess ursprungliga utseende.

Sammanställning av stadsarkeologiska resultat i Karlstad

Under 2022 slutfördes även en sammanställning av samtliga arkeologiska arbeten och observationer som gjorts inom stadslagret för Karlstad stad. Arbetet har möjliggjorts genom medel från Kulturmiljöfond Värmland och avses ligga till grund för ett möjligt framtida arkeologiskt stads-GIS. Underlaget kom att bidra med information som resulterade i en artikel i 2022 års årsbok.

Byggnadsantikvariska uppdrag

Under året utfördes drygt 50 byggnadsantikvariska uppdragsärenden. Förutom de gängse uppdragen som antikvarisk medverkande och antikvariskt sakkunniga har museets antikvarier i år också genomfört nya typer av uppdrag.

Uppdragen har utförts i 11 av våra 16 kommuner samt i tre kommuner utanför länet. Totalt skrevs sju anbud för byggnadsantikvariska uppdrag, varav två vanns. Som ett led i det pågående ackvisionsarbetet skedde förankring av tjänsteutbud gentemot kommuner men också ägarna av byggnadsminnen. Museets byggnadsantikvarier har under året svarat på 12 bygglovsremisser från sju olika kommuner och därutöver haft rådgivningsuppdrag i ytterligare en kommun.

Antikvariska förundersökningar, antikvarisk sakkunnig och antikvarisk medverkan

Ett större uppdrag som pågått under året, och som kommer fortsätta under 2023, är ombyggnationen av CGC-huset i Karlstad. Byggnaden från 1951 som, förutom kontorslokaler och klädbutik, också inrymt lägenheter ska nu byggas om till hotell. Övriga ärenden i Karlstads kommun berörde bland annat tillgänglighetsanpassning av Landshövdingegården i kv. Almen, ombyggnad av Rådhusets entré och fasadförändring av Expositionshuset. Inför den stora ombyggnaden av Centralsjukhuset genomfördes en antikvarisk förundersökning av Hus 28. Konsultation gällande Acksjöns kapell i Mariebergsskogen och uppföljning av hur byggnadsminnet gamla Wermlandsbanken påverkas av pågående verksamhet samt deltagande i referensgrupp för kommunens Kulturmiljöprogram var andra uppdrag i Karlstad. Under årets första månader kunde äntligen Cyrillushuset färdigställas efter den omfattande vattenskadan som inträffade på nyåret 2020–2021. Antikvarierna deltog i arbetet och genomförde

avrapportering av projektet till Länsstyrelsen. Antikvarisk medverkan har under 2022 även pågått i samband med omläggning av skiffertaket på Mässviks herrgård i Säffle, ett projekt som kommer färdigställas i början av 2023, liksom antikvarisk medverkan angående verandan vid Sölje herrgård i Arvika.

Förankringsarbete i Arvika

Som ett led i förankringsarbetet av kulturmiljöprogrammet för Arvika stadskärna har Värmlands Museums byggnadsantikvarier utfört flera olika typer av uppdrag, bland annat i form av tematiska stadsvandringar. Under hösten besökte Värmlands Museum Minnebergsskolan i Arvika där en byggnadsantikvarie och en pedagog från museet under en vecka träffade ca 200 elever fördelat på tio klasser. Museet höll i en stadsvandring med fokus på olika byggnader och arkitekturstilar och på efterföljande bildlektion fick eleverna måla av självvalda arkitektoniska detaljer tillhörande någon byggnad i Arvika innerstad. Projektet finansierades genom bidrag från Skapande skola. En kulturmiljökväll anordnades av Arvika kommun och genomfördes för allmänheten på Ritz i Arvika under hösten. Museets byggnadsantikvarier deltog som föredragshållare och i efterföljande frågestund. Övriga deltagare var Hans Karlsson, kommundirektör Arvika kommun och Ida Svensson, samhällsbyggnadschef Arvika kommun.

Antikvariska utredningar för väg och vatten

På uppdrag har också antikvariska utredningar gjorts i samband med projekteringar inför nya vägdragningar. Ett av uppdragen fokuserade på en fastighet längs väg 61, Klaxås 1:58, och dess ekonomibyggnader. Fokus låg på att dokumentera byggnaderna, göra kulturhistorisk värdering och ge förslag på ny placering inför en eventuell flytt av byggnaderna. Ytterligare en antikvarisk utredning har omfattat en fördjupad bebyggelseinventering samt kulturhistorisk värdering av bebyggelse längs med väg E45 mellan Säffle och Hammar. På uppdrag av Länsstyrelsen har en kulturhistorisk värdering gjorts av

Den återuppbyggda rökstugan i Mattila.

banvaktsstuga 340 i Kristinehamn. Bedömningen ska ligga med som underlag inför en eventuell byggnadsminnesförklaring av banvaktsstugan. Under sommaren och tidig höst har två av museets byggnadsantikvarier efter anbudsförfarande arbetat med att inventera dammar och kraftstationer längs Klarälven och dess biflöden. Uppdraget utfördes åt Länsstyrelsen och bestod av dokumentation och kulturhistorisk värdering av olika vattenkraftsmiljöer som underlag inför den kommande nationella omprövningen av vattenkraftens miljövillkor.

Arbeten utanför länet

Det under förra året färdigställda kulturmiljöprogrammet för Degerfors kommun genomgick i början av året en samrådsfas där vissa justeringar gjordes. Ytterligare uppdrag utanför länet var antikvarisk medverkan vid fasadarbeten på stadshotellet i Karlskoga och ett uppdrag för Åmåls kommun då antikvarierna för första gången fick i uppdrag att göra en underhållsutredning av en byggnad med eftersatt underhåll. En ändring i Plan- och bygglagen (PBL) har gjort det möjligt för kommunerna att begära in en sådan utredning som visar vilka åtgärder som behöver vidtas för att underhålla och bevara byggnadens kulturhistoriska värden.

Antikvarisk medverkan – Finnskogens bebyggelse

Flera uppdrag av antikvarisk medverkan utfördes vid finnskogsbebyggelse i Juhola, Mattila, Kvarntorp och Purala i Torsby kommun. Värmlands Museum har särskild expertis på området.

Mattila

Finngården Mattilas mangårdsbyggnad brann tragiskt ned till grunden 2020. Den nedbrunna byggnaden hade höga kulturhistoriska värden och hade som besöksmål stort identitetsvärde för många privatpersoner med en relation till Finnskogen. Med stöd från försäkringsbolag återuppbyggs nu mangårdsbyggnaden och Värmlands Museum deltar som antikvarisk sakkunnig enligt PBL under återuppbyggnadsfasen. Byggprocessen är intressant och ger mycket ny kunskap som är givande både för nutid och framtid.

Kvarntorp

År 2021 medverkade Värmlands Museum till att underlätta förvaltningen av finngården Kvarntorps byggnader genom att upprätta en uppdaterad vård- och underhållsplan. Med underlag i planen genomfördes under 2022 stora arbeten på främst två av gårdens byggnader, ladugårdslängan, dasset och arrendebostaden. Som antikvarisk sakkunnig hade museet uppdraget att bevaka det tillstånd som Länsstyrelsen gett gällande ändring av byggnadsminne samt föra dialog med byggherre och hantverkare. Ladugårdslängans stora sticktak lades om och fönster, dörrar och ladugårdens timmerstomme restaurerades grundligt. Arrendebostaden uppförd under sent 1950-tal fick bland annat ett nylagt lertegeltak under sommaren.

Purala Finngård

Rökstugan vid Purala förvaltas sedan många år av Solør Värmland Finnkulturörening, en bland många ansvarstagande ideella föreningar som förvaltar byggnader med höga kulturhistoriska värden. Under året har Värmland Museum varit antikvarisk medverkande vid restaurering av mangårdsbyggnadens samt rökstugans farjtak (Nävertak fanns kvar på finngårdarna långt in på 1900-talet. För att hålla fast nävern användes slonor av gran, det vill säga "farj", därav farjtak.)

Skadeinventering av finnskogsbebyggelse

Med en skadebild i form av vita beläggningar på innertaken på rökstugorna vid några finngårdar med höga kulturhistoriska värden såg Värmlands Museum att en utredning behövdes för att identifiera beläggningen samt vidare bygga upp kunskap kring hur desamma kan åtgärdas och förebyggas. I samarbete med fyra fastighetsägare ansökte museet om stöd från Länsstyrelsen i Värmland för att genomföra en studie av byggnaderna tillsammans med konsulten Mycoteam. Studien kunde genomföras och skador identifieras. Med underlag i Mycoteams rapport kan underlag för förebyggande åtgärder påbörjas under 2023.

Konserveringsuppdrag

Detta år bestod konserveringsuppdragen till stor del av arkitekturbundet måleri, både i Karlstad och ute i länet.

I Karlstad utfördes flera av dessa uppdrag i offentliga miljöer.

I Värmlands Museums äldre del, Cyrillushuset, åtgärdades skador på ådringsmålning i dörrnischer som uppstod i samband med föregående års vattenskada. Vid en ombyggnation av Värmlands Tingsrätts entré utfördes i början av året marmoreringsmålning på nya väggpartier och bättringsmålning på övriga ytor. I samband med att Residensets två nedre våningar renoverades för nya hyresgäster utfördes ett uppdrag som bestod av ådringsmålning av dörrar och retuschering av skador på väggar. Ett omfattande uppdrag tillkom genom anbudsförfarande vilket var att göra en underhållsplan för Karlstads kommuns offentliga konst. Arbetet har påbörjats och skall vara klart juni 2023.

I Eskilsäters kyrka, Säffle pastorat, fortsatte arbetet med kyrkans fasta inventarier i form av konservatorsåtgärder på orgelfasad och altarbord. Det som från början skulle vara uppfräschning av de befintliga ytskikten utvecklade sig till ett mindre detektivarbete när övermålade originalskikt upptäcktes på både orgelfasad och altarbord. Rekonstruktionsmålning utfördes efter de originalytor som hittades. Arbetet fick mycket uppmärksamhet i lokalpress och museets konservator Cecilia Skoglund berättade om arbetet vid invigningsgudstjänsten den 5 juni 2022. Församlingen lät göra en film om arbetet i kyrkan som finns tillgänglig på YouTube. Uppdraget har genererat ytterligare arbete med lösa inventarier som skall åtgärdas under 2023.

Under året utfördes även åtgärder på flera stora oljemålningar med religiösa motiv som tillhör Karlstads pastorat, men även målningar tillhörande Kristinehamns kommun, privatpersoner samt företag där skador på föremål och målningar uppstått i samband med transport.

Det är inte ofta uppdrag utomhus kommer in, men i Ekshärad åtgärdades den bildpelare som står i centralt i samhället, skapad av Lasse Kuparinen 1989. De blekta färgerna på den 9 meter höga bildpelaren återfick genom konserveringsarbetet sin ursprungliga intensitet. Även detta arbete tilldrog sig stort intresse både hos allmänhet och i lokalpress.

Uppdrag per kommun under 2022

Arvika

- Antikvarisk kontrollplan, Muraren 3
- Antikvarisk medverkan, Sölje herrgård
- Kulturmiljökväll på Ritz
- Remiss bygglov, Muraren 3
- Stadsvandringar för Skapande skola
- Stadsvandringar i Arvika stadskärna

Eda

- Remiss bygglov, Östra Flogned 2.6

Filipstad

- Arkeologisk schaktningsövervakning inför dammutrivning vid Kroppa hammare, Skarphyttan
- Arkeologisk schaktningsövervakning inför dammutrivning vid Kroppa hytta, Skarphyttan
- Remiss bygglov, Gåsborn 1–134

Forshaga

- Inventering, dammar och kraftstationer
- Återställande och skadedokumentation av skadad gravhög, fornlämning L2006:4448, Nedre Ullerud

Hagfors

- Arkeologisk för- och slutundersökning i Gustavsfors, Hagfors kommun
- Inventering, dammar och kraftstationer
- Remiss, Hagfors, Norra Råda
- Remiss bygglov Västra Tönnet 1.91
- Restaureringsarbete av bildpelare i Ekshärad
- Revideringsinventering av fornlämningar i Hagfors kommun

Hammarö

- Remiss bygglov Västra Skagene 1:25

Karlstad

- Antikvarisk förundersökning, Hus 28 vid CSK
- Antikvarisk konsultation, uppföljning gamla Wermlandsbanken
- Antikvarisk konsultation, Mariebergsskogen, Acksjöns kapell
- Antikvarisk medverkan, Cyrillushuset, vattenläcka
- Antikvarisk medverkan, tillgänglighet, kvarteret Almen
- Antikvarisk medverkan, igensättning av port, Expositionshuset
- Antikvarisk medverkan, renovering tak, Alsters herrgård
- Antikvarisk medverkan, Karlstad kulturmiljöprogram, två tillfällen
- Antikvarisk rådgivning, Glasberget 27
- Antikvarisk sakkunnig, tillgänglighet, Rådhuset
- Antikvarisk sakkunnig, rivning och ombyggnation, CGC-huset
- Arkeologiskt föredrag för Nors hembygdsförening
- Arkeologisk schaktningsövervakning i Residensparken, Karlstad
- Föredrag om Karlstads arkeologi för studenter, Karlstads universitet
- Föremålshantering, Biskopsgården
- Förflyttning av konst åt Karlstad Stift
- Konsekvensanalys inför bygglov, CGC-huset
- Konserveringsåtgärd på kistplåtar, Karlstads pastorat
- Konserveringsåtgärder på oljemålningar åt Karlstads pastorat
- Konserveringsarbeten på två målningar (åt Anna–Pia Backlund)
- Konservatorsåtgärder på privata målningar via konsthandlare S Larsson
- Konserveringsåtgärd av transportskada åt Axelssons transport
- Konserveringsåtgärd på akvarellmålning, Göran Friman
- Konserveringsåtgärder i Residensets salonger, Karlstad
- Konserveringsarbete på målning av Helge Frender åt Region Värmland
- Konserveringsåtgärd, målning på uppdrag av konsthandlare Stefan Larsson

- Restaurering i Tingsrätten entré, Karlstad
- Retuscheringsarbeten efter vattenskada i Cyrillushuset, Värmlands Museum
- Restaurering av ytskikt i Residenset, Karlstad (hörnrummet)
- Restaurering av rund pappersmålning, privatperson
- Restaurering målningar, Tobias Thyberg
- Sammanställning över arkeologiska undersökningar och observationer för Karlstads stadslager
- Vård och underhållsplan för Karlstads offentliga konst (pågår till 2023)

Kil

- Arkeologisk förundersökning, Dikartorp
- Arkeologisk förundersökning av borttagen gravhög, Sannerud
- Arkeologisk utredning steg 2, Dikartorp
- Arkeologisk utredning steg 2, Västra Tollestad
- Byggnadsantikvarisk dokumentation/ fördjupad analys Klaxås 1:58
- Kulturmiljöutredning inför planerad bebyggelse vid norra Kilslund, östra Dikartorp samt östra Dalliden

Kristinehamn

- Arkeologisk förundersökning inom kvarteret Jupiter
- Konserveringsåtgärder av målningar åt Kristinehamns kommun
- Kulturhistorisk värdering, Banvaksstuga 340

Munkfors

- Inventering, dammar och kraftstationer
- Kulturmiljöutredning inför planerad Bergtäkt, Boråsen

Sunne

- Arkeologisk utredning steg 2, Vitteby, Sunne kommun
- Fornvandring Östra Ämtervik
- Kulturmiljöutredning inför planerad bergtäkt, Munkforshöjden

- Remiss bygglov Norra Västerrottna 1.36

Säffle

- Antikvarisk medverkan, Mässvik
- Arkeologisk utredning Steg 2 inför breddning av väg E45 sträckan Säffle–Värmlandsbro
- Byggnadsantikvarisk fördjupning, del 1 o 2, inför mötesfri landsväg E45, sträckan Säffle–Hammar
- Konserveringsåtgärder på orgel och altarbord i Eskilsäters kyrka

Torsby

- Antikvarisk medverkan, vedbod, Juhola finngård
- Antikvarisk medverkan, Kvarntorp uthus inklusive dass
- Antikvarisk medverkan Finngården Purala
- Antikvarisk medverkan, arrendebostaden, Kvarntorp
- Arkeologisk inventering, Märramyren
- Antikvarisk sakkunnig PBL, återuppbyggnad av rökstugan i Mattila
- Inventering, dammar och kraftstationer
- Remiss förhandsbesked om bygglov, Persby 1:4
- Remiss bygglov, Vadjetorp
- Remiss bygglov Östmark 1.660
- Remiss bygglov Torsby 1:233
- Remiss bygglov Dammbackan 18
- Skadeinventering finngårdar

Årjäng

- Kulturmiljöutredning inför planerad fritidsbebyggelse, Manhem

Övriga kommuner

- Karlskoga – Antikvarisk medverkan, Karlskoga stadshotell
- Degerfors – Kulturmiljöprogrammets samrådsfas
- Åmål – Underhållsutredning
- Åmål- Åtgärdsförslag för restaurering av bänkar i Tösse kyrka

Museets samlingar

Nytt i samlingarna

Konst

Konstsamlingen har fått flera betydande tillskott både genom inköp och gåvor. Den största delen utgörs av gåvan som består av flera originalserier av konstnären Bovil, sammanlagt över 500 sidor äventyrsserier och historiska romaner omgjorda till serier. Givarna är Bovils söner. Hela denna gåva har under året dokumenterats in i minsta detalj med fotografier på fram och baksidor av alla verk vilket resulterat i fler än 7000 högupplösta bildfiler.

Utöver detta har 27 konstverk av ett tjugotal konstnärer inkommit till samlingen. Både skulpturer, måleri, grafik och textilkonst har förvärvats under året. Bland dessa kan nämnas att skulpturer av både Sara Nilsson och Dominika Kemilä förvärvats, två grafiska verk av Norges Drottning Sonja har köpts in samt att museet nu tack vare en generös gåva har en vävd tapet formgiven av Gustaf Fjaestad.

Från Akademiska hus i Stockholm har Värmlands Museum fått som gåva en skiss till Axel Törnemans monumentalmålning i Riksdagens andra kammare Torgny Lagman inför Olof Skötkonung. Målningen fick demonteras från sin spännram för att kunna tas ut från byggnaden i Stockholm där den hängt. På plats i museet på Sandgrund åtgärdades mindre skador på målningen som sedan återmonterades på sin spännram och fick en permanent placering i Navet på museet.

Föremål och arkivalier

Samlingen med kulturhistoriska föremål har under året utökats med ett mindre antal föremål. Här återfinns bland annat några textila objekt som en så kallad Viktoriaklänning från mitten av 1800-talet sydd av ett tryckt ylletyg, kläder av tryckta ylletyger är mindre vanliga i den aktuella tiden, en nattmössa som tillhört greve Carl Gustaf Löwenhielm, flera par hemstickade tumvantar varav några par varit arbetsvantar och andra kyrkogångsvantar och en brudklänning från

1964 med tillhörande bröllopsfoto, museet har sedan tidigare möbler och föremål från parets gemensamma hem. Genom en testamentarisk gåva 2021 erhöll Värmlands Museum bland annat ett så kallat Tinglöfur, ett golvur från 1700-talet. Föremålen skulle transporteras över gränsen från Norge vilket visade sig bli en omständlig historia och inte förrän 2022 införlivades uret och de silverbägare tillverkade av silversmeder i Karlstad som ingick i gåvan, i museets samling.

Under 2020 tog döttrarna till trädgårdsarkitekten Samuel Kaldén kontakt med Värmlands Museum. De har sedan tidigare haft kontakt med oss, eftersom museet har ett personarkiv efter Kaldén, som de sökt och tittat i. Kontakter togs även i samband med årsboken Hemma på Bråte, 2016 som bygger på det akvarellalbum från gården Bråte som ägdes av Samuel Kaldéns släkt på mödernet. Albumet med Anna Cederströms akvareller som då fanns hos en av döttrarna skänktes nu tillsammans med en del inventarier från bråte.

Förfrågan museet fick 2021, var om man var intresserad av ett större arkivmaterial som rörde och krokade i det material som redan fanns på museet. De två döttrarna hade skilda material från olika tider och var och en skänkte sin del. Överenskommet sinsemellan var att Värmlands Museum var rätt ställe för arkivalierna. Gåvan kom till museet i slutet av 2021 och arbetet med att ordna, förteckna och registrera tog vid under 2022.

Arkivmaterialet ger framför allt en bredare bild av Samuels utbildning, men också släktförhållanden och något om livet på gården Bråte.

Böcker

Bibliotekets boksamling har utökats med 287 böcker som har registrerats och placerats i referensbiblioteket under året. Cirka en tredjedel av dessa är utgallrade konstböcker som skänkts till oss från Säffle och Hammarö kommunbibliotek, titlar museet saknade sedan tidigare.

Registrering och publicering

Samlingsdatabasen har under 2022 utökats med

442 föremål

402 ljudfiler

793 konstobjekt

1196 fotografier

Publiceringar på DigitaltMuseum har under 2022 utökats med

333 föremål

149 ljudfiler

272 konstobjekt

1069 fotografier

Arbetet med att öka sökbarheten på samlingarna från sidan Digitalt Museum har fortsatt och intensifierats. Bland annat har ett arbete med att lägga in GPS-koordinater inletts så att man via en karta kan söka fram objekt. Även arbetet med att koppla samman material med andra museers samlingar genom KulturNav har fortsatt vilket inneburit att trafiken till samlingarna som kommer via bland annat Wikipedia fortsätter att öka. I skrivande stund finns 20 243 objekt ur samlingarna publicerade på sidan, under året har bland annat 600 fotografier föreställande byggnader i Karlstad publicerats.

Gårdsdatabasen har efter konverteringen börjat förberedas för publicering. Prioriterats har arbetet med att hitta fotografier som visar hur gårdarna ser ut samt ange gårdarnas GPS-koordinater.

Digitaliseringen av inspelningarna med folk- och populärmusik i Värmland som ingår i museets musikarkiv har gått vidare. Migreringen från magnetband till digitala ljudfiler görs av Folkmusikens hus i Rättvik och Svenskt visarkiv vid Musikverket i Stockholm. Museet registrerar filerna i museets samlingsdatabas och allteftersom de blir klara publiceras de på DigitaltMuseum och blir därmed tillgängliga för alla att ta del av.

Utställda och förvarade objekt vid Dyvelstens flottningsmuseum har hittills inte varit märkta och registrerade som museiföremål. Därför genomfördes en grundlig inventering i samtliga byggnader vid flottningsmuseet och de objekt som bedömdes utgöra museisamlingen registrerades med övergripande information. Arkivalier och böcker flyttades till museet för att sorteras och förtecknas.

Ett stort material innehållande arkivalier och böcker förvarade i det så kallade Djurgårdsarkivet i Lesjöfors inventerades och gallrades i samarbete med Larseric Vänerlöf. Därefter flyttades materialet till Lesjöfors Museum.

Under året har digitaliseringen av fotosamlingen åter tagit fart genom ett samarbete där Värmlands Museum hittills fått hjälp att skanna 1600 fotografier. Företaget Media Copy i Göteborg åtar sig skanningsuppdrag av historiskt material som, kostnadsfritt för uppdragsgivaren, utförs i form av arbetsträning. Såväl centralmuseer som läns museer återfinns bland uppdragsgivarna. Detta första material som skickades för skanning innehöll bilder tagna av Gunnar Dahlgren från Värmland som under 1910-talet reste runt i nuvarande Iran och Irak i sitt jobb inom Nobels industrier och dokumenterade dessa resor.

Digitala artiklar

På DigitaltMuseum har också artiklar där delar av samlingen utifrån olika teman presenteras mer djupgående, publicerats. I arbetet med artiklarna är målet att fler grupper och perspektiv ska synliggöras och det ska bli tydligare att museets samlingar går att använda på många olika sätt och berättar om många olika angelägna företeelser utifrån ett historiskt perspektiv.

Användning av objekt i samlingarna

Ett antal arkeologiska föremål ur museets samlingar har aktualiserats i samband med utställningen När cirkeln sluts - Jonas Liveröd möter den arkeologiska samlingen. Föremålen som visas i utställningen har i vissa fall tillförts mer information i databasen och arbete pågår med att komplettera samtliga poster i urvalet med nya bilder

Ett grundläggande inventeringsarbete gjordes på Alsters herrgård i början på året tillsammans med konservator och fotograf. Alla utställda föremål tillståndsbedömdes och utlånet uppdaterades. Arbetet fortsatte med att rätta de utlånade objektens poster i databasen och publicera dessa på DigitaltMuseum. I slutet av april återplacerades den konst, bl a ett stort porträtt av Gustav Fröding och en målning av hans syster Cecilia, som åtgärdats innan herrgården öppnade för sommarsäsongen.

I arbetet med den nya basutställningen på von Echstedtska gården har all rekvisita dokumenterats med foto och försetts med idnummer. Detta underlättar hantering vid byggande och nertagande av utställningen samt är en garant för att de inköp som gjorts till gården förvaltas väl även om de inte är en del av samlingarna. Alla objekt som ingår i samlingarna och ställs ut på gården har foton i databasen vilket är ett viktigt steg framåt i säkerhetsarbetet.

Samlingsförvaltning

Rutiner för inlån och utlån av objekt samt för förflyttning och placering av objekt i samlingarna har tagits fram genom att bearbeta och anpassa de Spectrumprocesser som rör dessa delar av arbetet med samlingsförvaltning. Genom att följa rutinerna säkerställs att arbetet genomförs på ett konsekvent sätt och dokumenteras för att vid varje givet tillfälle kunna uppge var ett objekt ur samlingarna befinner sig.

Beredskap

Med anledning av kriget i Ukraina och det i allmänhet skärpta säkerhetsläget i Europa har en plan tagits fram för att på ett effektivt sätt kunna evakuera museets byggnader vid Sandgrund vid ett yttre hot. Därutöver har Värmlands Museum sett över beredskapsrutinerna för de samlingar som museet förvaltar. En övergripande riskbedömning har genomförts för de olika platser där museisamlingarna visas och förvaras. Olyckstillbud som följd av brand eller översvämning är de mest sannolika som museet kan utsättas för. Arbetet med att ta fram en katastrofplan utifrån en mall som är framtagen av Riksantikvarieämbetet har påbörjats. En sådan plan ska finnas tillgänglig för både

museets personal och räddningstjänsten vid eventuellt tillbud. Planen ska innehålla kontaktuppgifter till museipersonal och räddningstjänst, information om husets tekniska system samt beskrivning av var museiföremål finns, hur de är beskaffade och hur räddningsinsatsen skall prioritera om det blir nödvändigt.

Inköp

Grafiska blad "Fjellrekke II & VIII" av Drottning Sonja av Norge

Skulptur "Rået" av Hilma Norlén

Målningen "Lookers - Shoot and Painted" av Kristina Jansson

Fotografier "Wrapped Kid I & II" av Charlotta Hammar

Affischserie om krisberedskap av Charlotta Hammar

Målning "Bergen ljussätts, Solens första strålar, Värmland, Ingen annan här, Bara vi" av Andreas Poppelier, Höstsalongen

Skulptur "Gry" av Sara Nilsson, Höstsalongen

Porträtt Christina Gustava Sandelin av Anders Eklund (1737-1802)

Porträtt Jan Sandelin av Anders Eklund (1737-1802)

Svit med politisk satir "Den sociala hunden" i sex delar av Lena Svedberg (1946-1972)

Album med teckningar från Charlotte Löwenhielm (1800-talets första hälft).

Silverbricka av Lisa Morell (1888-1971).

Målning "Bågskytten" av Axel Törneman (1880-1925)

Målning "Konstnärens ateljé" av Axel Törneman (1880-1925)

Gåvor

Konst

Vävd tapet ”Saltvatten” med motiv av Gustaf Fjaestad (1868-1948), vävd 1906.

Målning av Anna Cervin (1878-1972) föreställande en mor bärandes sitt barn, troligen utförd i Oslo

Skiss till Torgny Lagman inför Olof Skötkonung, utsmyckning till riksdagens andra kammare av Axel Törneman (1880-1925)

Konstnären Bo Vilsons (Bovil) (1910-1949) efterlämnade serier och teckningar i original

Porträtt Sven Rosendahl, författare (1913-1990) av Lars Florén (1899-1979)

Porträtt Gerda Jansson, föreståndare på hemslöjden i Karlstad av Lasse Johnssons (1899-1992)

Skulptur Inverto 1935-2020 II av Dominika Kemilä, 2022 års mottagare av Museiföreningens stipendium.

Kulturhistoriska föremål

Minnesmedalj ”Staatstreffen Hitler & Mussolini Roma & Berlin 1937, 1938”,

funnen på en holme i Ransjön, Värmland, på 1960-talet

Så kallad "Viktoriaklänning" i tryckt ylle, 1800-talets mitt.

Golvur med urverk tillverkat av Johan Tinglöp (1751-1812)

En samling silverbägare tillverkade i Karlstad, tidigt 1900-tal

Nattmössa i vitbroderi som tillhört Carl Gustaf Löwenhielm (1790-1858)

Brudklänning med tillhörande foto från 1960-talet

Gåva efter Samuel Kaldén:

- Ritustrustning från skrivbordet i Samuel Kaldéns arkitektkontor
- Inventarier från gården Bråte bland annat skrivbord, brudmatta,
- kornischer och diverse bestick
- Posthorn från Samuel Kaldéns arkitektkontor, eventuellt fanns det tidigare på Bråte.

Arkiv

Marc Broos arkiv över verksamheten på Alma Löv under tiden då han ledde denna

Arkivmaterial gällande Skåresågen

Inspektioner på kassetband, intervjuer med koppling till Finnskogen efter Einar Röjdmö, Juhola

Gåva efter Samuel Kaldén:

- Brev av privat karaktär med kopplingar till platser som gården Bråte och Longs slott
- Bilder från såväl utbildning som arbetsliv
- Elevarbeten, undervisningsmaterial
- Förteckningar och listor över arbeten och projekt
- Ritningar
- Betyg och diplom
- Korrespondens och räkenskaper
- Akvarellalbumet med Anna Cederströms originalteckningar från bråte (se Årsboken 2016)

Fotografier från Bråte - interiör

Diplom, Samuel Kaldén, 1939

- Släktträd över Cederström, von Scheele och Löwenhielm
-

Arkeologiska föremål

Fynd

Skrapa?

Boplatsfynd från gårdstomt

Smideslämning, SU

Malstensfragment

Mikrospånskärna av flinta, fragment

Boplatsfynd

Boplatsfynd

1 bränt ben

Boplatsfynd

Boplatsfynd

Boplatsfynd

Boplatsfynd

Smideslämningsfynd

Skrapa av kvarts

Projekt och samarbeten

Geopark

Sedan hösten 2020 pågår ett arbete för att göra Långban tillsammans med övriga gruvorter och sevärdheter i Filipstads Bergslag, till en så kallad Svensk Geopark. Konceptet syftar till att använda geologiska besöksmål för att utveckla besöksnäringen, öka antalet besökare och öka medvetenheten om platsen och dess geologi. Under 2022 har en arbetsgrupp bestående av Värmlands Museum, Filipstads kommun, Bergsskolan, Naturhistoriska Riksmuseet och Nordmarks Hembygdsförening arbetat fram en avsiktsförklaring och projektbeskrivning för geoparken och arbetet kommer att fortsätta under 2023 då medel för genomförande kommer att sökas.

Finnskogen Vägen till Världsarv

Värmlands Museums arbete inom "Finnskogen vägen till världsarv" går vidare. Museet är en del i styrgruppen för projektet och sedan slutet av året återigen projektledare i tätt samarbete med Torsby kommun som ansvarar för projektadministrationen. Arbetet med de underlag som behöver tas fram för att nå Sveriges tentativa lista och vidare ansökan till Unesco har intensifierats. I museets kanaler förmedlas hur arbetet fortskrider.

Hotade kulturmiljöer

Under året har museet haft fokus på kulturmiljöer längs vattendrag och hur tolkningen av EU:s vattendirektiv kommer att få betydande konsekvenser på många av dessa platser. Utrivningen av dammar och med det vattenspeglar som krymper eller försvinner kommer att få en stark påverkan på kulturmiljöerna och därmed på många människors livsmiljö. Utställningen Det rinner oss ur händerna är ett första resultat av museets arbete som kommer att fortsätta under kommande år.

Projekt i och om Finnskogen

I arbetet med regional utveckling och kulturmiljöer har Värmlands Museum exempelvis via aktiviteter knutna till Torsby Finnskogscentrum mött Visit Värmland och varit aktiva i verksamhet knuten till med Finnskogen Natur & Kulturpark. Museet har också varit med i en referensgrupp kring Leaderprojektet "Mattila med omnejd" där kulturmiljöer runt Mattilaområdet tillgängliggjorts bland annat i appform. Arbetet i och runt Mattila prisades med Värmlands turismpris 2022.

I ett seminarium vid Torsby Finnskogscentrum uppmärksammades begreppet rörelsens kulturarv i samarbete med Malmö universitet mfl genom seminariet. "Finnskogleden- en stig genom Finnskogens kulturlandskap eller ett kulturarv i sig själv?" Seminariet hade sin grund i en studie presenterad i Norsk Geografisk Tidskrift som Daniel Svensson (Malmö universitet) genomfört tillsammans med Sverker Sörlin (Kungliga tekniska högskolan) och Katarina Saltzman (Göteborgs universitet). Studien som särskilt har tittat på Finnskogleden som en del av rörelsearvet och hur stigar och leder kan vara en del i hållbar och inkluderande kulturarvsförvaltning presenterades. Efteråt hölls panelsamtal.

Under året har en dialog inletts med Riitta Taipale språkforskare i både Finland och Sverige kring en utgivning i bokform av till svenska översatta transkriberingar av Julius Mägistes intervjuer från slutet av 1940-talet med finsktalande personer i området runt Röjdåfors i Östmark. Transkriberingarna uppmärksammar språket i den form det då fanns i norra Värmland och en utgivning skulle ge möjlighet för dagens skogsfinnar att ta del av material som förr inte varit tillgängligt på svenska.

Bebyggelseregistret

Riksantikvarieämbetet arbetar intensivt med att förbättra det digitala Bebyggelseregistret. Värmlands Museum är registerhållare bland att genom registrering av finnskogs- och kyrkoinventeringar. Värmlands Museum följer uppdateringen genom informationsmöten för att kunna medverka till exempelvis migrering av material samt utvecklingen av nya bebyggelseregistret där museet fortsatt kan ha en roll.

Stadens historia berättas

Värmlands Museum medverkar i Karlstad kommuns Skylthistoriska grupp. Arbetet har återupptagits efter pandemin och nu planeras form och innehåll till fler informationstavlor om stadsdelar och byggnadshistoriska företeelser i både stadens centrum och i de mindre tätorterna i kommunen.

Forskningsgrävningar på Lurö

Årets forskningsinsats på Lurö gav sensationella resultat både gällande den medeltida kyrkoruinen och den boplats som identifierats föregående år. Kyrkan kan genom undersökningen bekräftas vara en korsarmad kyrka och den tillbyggnad som framkom år 2021 kunde konstateras vara av en mer profan karaktär där matberedning förekommit. Ett viktigt daterade fynd i form av en benkam som kan dateras till slutet av 1100-tal styrker, tillsammans med fynd av keramik och djurben, tidigare 14C-dateringar att rummet varit i bruk samtidigt som kyrkan. Analyser av fynd och prover är under bearbetning och resultaten beräknas tillföra viktig information om kyrkans brukningsfas och ekonomi. Den stenåldersboplats som identifierades 2021 undersöktes ytterligare med fler anläggningar och fynd som följd. Brända ben har konstaterats vara från människa, vilket kan innebära att även gravaktivitet från denna tid förekommit inom ytan.

Under året att museet sändt live från olika platser i Värmland. I samband med utgrävningarna på Lurö sände museet live på Facebook därifrån. En engagerad publik var med och ställde frågor och fick veta mer om stenkyrkan från 1000-talet e.Kr och dess tillbyggnad.

Under tre av utgrävningdagarna fanns medlemmar ur föreningen Skildra på besök för ett GameJam. Som en avslutande del i det EU-finansierade CUIODO-projektet Spel och kulturarv skapade deltagarna en prototyp till en interaktiv VR-upplevelse. Eftersom Skildra jobbade med prototypen parallellt med att utgrävningarna pågick kunde utbyte av kunskaper och erfarenheter omsättas i skapandet direkt. Delar av materialet kom senare under året att ingå i utställningen När cirkeln sluts på Värmlands Museum.

Museer i Värmland

Under året genomfördes nio digitala nätverksträffar på olika teman för medlemmarna i nätverket Museer i Värmland. Träffarna innehöll både föreläsningar och erfarenhetsutbyte, inom ämnen som i en föregående enkät hade efterfrågats av ett flertal av museerna i nätverket. Teman som lyftes var bl.a. samlingsförvaltning, byggnadsvård, pedagogik, utställningar, arkiv och sociala medier. Nätverket bjöds också in till en fysisk höstträff på von Echstedska gården, och en träff för konstmuseerna på Värmlands Museum. Inom projektet togs en grafisk identitet fram för att kunna formge och skapa igenkänning i kommunikation i analoga såväl som digitala kanaler. Arbetet resulterade också i ett riktlinjedokument och som ett första steg producerades en karta, årskalender och mallar för nyhetsbrev. Kartan trycktes i 50 000 exemplar och distribuerades till medlemmarna i nätverket. Efter en utvärdering av insatserna under 2022 påbörjades en plan för kommunikation, träffar och workshops under kommande år.

Föreningen Värmländska Industriminnen

Värmlands Museum är medlemmar i Föreningen Värmländska Industriminnen som förvaltar fem stora industriminnen. Museet ingår i styrelsen men sköter även administration och agerar sekreterare åt föreningen. Vidare driver museet restaureringsprojekt som rör de fem objekten och skriver ansökningar om de externa medel som är en förutsättning för projekten. Under 2022 har insatserna främst varit koncentrerade på framdriften av en restaurering av den rasade Gubbortslaven i Nordmark. Dränering har också lagts vid Maskinhuset vid Långbans Gruvby.

Samarbeten 2022

ABF Värmland, medarrangör program
 Agera Värmland, medarrangör program
 Anette Back, Lekvattnet, samarbete program Torsby Finnskogscentrum
 Anette och Tommy Halvardsson, samarbete program Torsby Finnskogscentrum
 Anna Nyqvist Thorsson, referens angående forskningsundersökning på Lurö
 Anneli Nitenberg, referens angående forskningsundersökning på Lurö
 Annie Johansson, författare årsbok
 Arbetets Museum, nätverk Besöksgruvor
 Arvika konsthantverk, samarbete kring utställning
 Arvika konsthantverk, medarrangör program
 Bergskolan, Geopark och skolprogram
 Bergskraft, erfarenhetsutbyte
 Björn Wallbom, författare årsbok
 Bokcirkeln Naturhjärtat, medarrangör program
 Brigadmuseum, medarrangör skolprogram
 Broby Grafiska, examensutställning på programytan
 Christian Mühlenbock, referens om Lurö
 Curt Larsson, referens årsbok
 Dansenheten Region Värmland, medarrangör program
 Ebba Knabe, författare årsbok
 Eva Svensson, författare årsbok
 Ferlinsällskapet, medarrangör program
 Filipstads Bergslags hembygdsförening, Geopark
 Filipstads kommun, Långbans Gruvby, Lesjöfors Museum, Geopark
 Filipstads kommun, medarrangör program
 Finnskogen Natur & Kulturpark, medarrangör program
 Finnskogen Natur & Kulturpark, styrgruppsarbete
 Finnskogens Ostaffä, Finnskogsboxen, FKNP
 Frödingsällskapet, medarrangör program
 Föreningen Berith Bergströms Minne, medarrangör program
 Föreningen Skildra, prototyp interaktiv VR-upplevelse om Lurö
 Föreningen Värmländska industriminnen, medarrangör program
 Föreningsarkiv i Värmland, årsmötesplanering i Föreningen Bergslagsarkiv
 Föreningsarkiv i Värmland, inslag i digitalt seminarium för Museinätverket
 Geijerskolan i Ransäter, medarrangör program
 Gustaf Schröder-sällskapet, medarrangör program

Inez Ask, Sunne, samarbete program Torsby Finnskogscentrum
 Jonas Liveröd, utställningen "När cirkeln sluts"
 Karlstad bokcafé, medarrangör program
 Karlstad FN-förening, medarrangör program
 Karlstad Riksteaterförening, medarrangör program
 Karlstad Universitet, Finnskogen- Vägen till världsarv
 Karlstads Universitet, medarrangör First LEGO League och utställningen Klimatkameran
 Karlstads humanistiska förening, medarrangör program
 Karlstads kommun, medarrangör program
 Karlstads kommunarkiv, kunskapsutbyte
 Karlstads Universitet, mentorprogram
 Karlstads Universitet, studentuppsatser, erfarenhetsutbyte
 Karlstads Universitet, medarrangör program
 Karmenkynna Hembygdsgård, medarrangör program
 Kila byalag, medarrangör program
 Kila församling, medarrangör program
 Klara gymnasium, skolprojekt
 Klarälvdalens Folkhögskola, projektsamarbete
 Klimatklubben Karlstad, medarrangör program
 Kulturföreningen Rikoschetten, Lesjöfors Museum
 Latvian National Museum of Art, utställning om Jāzeps Grosvalds
 Lauhanvuori-Hämeenkanga Geoparks (FI), erfarenhetsutbyte Geopark
 Lekvattnets Hembygdsförening, programverksamhet Finnskogscentrum
 Lesjöfors Slalomklubb, Lesjöfors Museum
 Lettlands ambassad, utställning om Jāzeps Grosvalds
 Lions Club, Torsby, medarrangör program
 Ljungbergsfonden, medarrangör program
 Lovjerskan, programverksamhet Finnskogscentrum
 LP's biodling, medarrangör program
 Långbans Dyksällskap, erfarenhetsutbyte, medarrangör program
 Länsstyrelsen Värmland, medarrangör program
 Länsstyrelsen, Geopark
 Länsstyrelsen i Värmland, Finnskogen - Vägen till världsarv
 Magma Geopark, erfarenhetsutbyte Geopark
 Martin Sandmark, Vänervård, volontär vid forskningsundersökning på Lurö, referensperson
 gällande praktisk kulturmiljövård
 Mattila med omnejd, på vandring mot framtiden, Leaderprojekt, Torsby Finnskogscentrum

Samarbeten 2022 forts.

Mikael Lindahl, kunskapsutbyte om järnålders- och medeltidsflintor
 Monika Bubholz, författare årsbok
 Naturhistoriska Riksmuseet, Geopark
 Nordmarks hembygdsförening, Geopark, programverksamhet m.m.
 Norske Parker, erfarenhetsutbyte Regionalparker
 Nykroppa framtid, Geopark
 Odsherred Geopark (DK), erfarenhetsutbyte Geopark
 Organisationen MÄN, medarrangör program
 Pernilla Schedin, referens årsbok
 Peter Olausson, referens årsbok
 Petter I Larsson, författare årsbok
 Ragnar Hynell, volontär vid forskningsgrävning på Lurö
 Region Värmland, medarrangör program
 Region Värmland, utställnings- och projektarbete Falnande språk
 Region Värmland, medarrangör Utbudsdagarna
 Regionarkivet/Värmlandsarkiv, årsmötesplanering i Föreningen Bergslagsarkiv
 Riitta Taipale, språkforskare Finland, Torsby Finnskogscentrum utgivning av bok
 Sabina Larsson, författare årsbok
 Sagomuseet i Ljungby, erfarenhetsutbyte
 Saima Geopark (FI), erfarenhetsutbyte Geopark
 Skogsänga Gård, Finnskogsboxen, FNKP
 Sofia Andersson, författare årsbok
 Stadsbiblioteket i Karlstad, distribution av årsboken till länets kommuner
 Stadsbiblioteket i Karlstad, inlån av rekvisitböcker (Ord om Värmland)
 Stadsbiblioteket i Karlstad, medarrangör Konstkollo och Barnens Romanpris
 Stefan Barkman, Region Värmland, prototyp interaktiv VR-upplevelse om Lurö
 Stefan Nilsson, författare årsbok
 Sundsta-Älvkullegymnasiet, skolprojekt
 Sundsta- Älvkullegymnasiet, medarrangör program
 Susanne Pettersson, författare årsbok
 Svensk Form Värmland, medarrangör program
 Svenska kyrkan, medarrangör program
 Sveriges Geologiska Undersökning, Geopark
 Svenska Museers Volontärsnätverk, digitalt seminarium för Nätverket Museer i Värmland
 Thomas Salzer, sakkunnig keramiker i sjöjungfrustudie och årsbokstext
 Tidskriften Värmländsk kultur, medarrangör program

Tidskriften Wermlandica, medarrangör program
 Torbjörn Brorsson, kontakter om keramik (forskning)
 Torsby kommun, Finnskogen- Vägen till världsarv
 Torsby kommun, projektet Finnskogen utveckling
 Trollfjell Geopark (NO), erfarenhetsutbyte Geopark
 Tykarpsgrottan, erfarenhetsutbyte Geopark m.m.
 Vi i Persbergsbygden, Geopark
 Visit Värmland, samverkanspartner i flertal projekt
 Värmlands FN-distrikt, medarrangör program
 Värmlands hembygdsförbund, Finnskogen - Vägen till världsarv
 Värmlands konstförening, samarbete och program i samband med Höstsalongen
 Värmlands konstförening, medarrangör program
 Värmlands Museiförening, medarrangör program
 Värmlandsakademin, Finnskogen - Vägen till världsarv
 Värmlandsboxen, etablering av Finnskogsboxen
 Värmlandsteatern, medarrangör program
 Wermland Opera, medarrangör skolprogram
 Åsa Berggren, författare årsbok

Personal Värmlands Museum 2022

Museiledning

Landsantikvarie/länsmuseichef Åsa Hallén

Stab

Administrativ chef Susanne Alexandersson

Ekonomi- och löneassistent Gunilla Dahlberg

Redaktion

Redaktionschef Johanna Henriksen

Fotograf Lars Sjöqvist

Programkoordinator Christopher Almgren, föräldraledig 2022.07.01–2022.12.30

Vik. programkoordinator Emelie Molinder

Visuell kommunikatör Elin Klefbom

Värdskap

Verksamhetschef Värdskap, konferensansvarig, Caroline Zrelöff t.o.m. 2022.03.06

Vik. verksamhetschef Värdskap, konferensansvarig Emelie Molinder

Verksamhetschef Värdskap, konferensansvarig, Maria Larsson fr.o.m. 2022.06.13

Besöksmålsutvecklare Daniel Olsson

Receptionist och butikskommunikatör Linda Johansson t.o.m. 2022.08.31

Vik. receptionist Emelie Molinder

Receptionist Anna Olsen

Receptionist Seema Al-Rufeye, föräldraledig fr.o.m. 2022.12.04

Värd Anna Froriep-Jensen

Lokalvårdare Madeleine Andersson

Lokalvårdare Elin Strandqvist

Museitekniker/vaktmästare Björn Breitzkreuz

Lokalvårdare Lena Bergkvist Torsby Finnskogscentrum

Assistent Berit Andersson Torsby Finnskogscentrum, anställd av Torsby kommun

Receptionist Nina Blackburn Lesjöfors Museum fr.o.m. 2022.05.01

Kulturarv

Verksamhetschef Kulturarv, etnolog Susanne Olsson, stf. länsmuseichef

Samlingsstrateg Per Sundell

Konstintendent Fiffi Myrström

Arkivarie/bibliotekarie/samlingsintendent Linda Höglund

Byggnadsantikvarie Monica Björklund, sommartid på Torsby Finnskogscentrum

Utställningar

Utställningschef Karin Åberg Waern

Utställningsproducent Dan Spegel

Pedagog kulturhistoria Liza Ay Hermansson

Pedagog konst Gustav Nordansjö

Uppdrag

Verksamhetschef Uppdrag, arkeolog Ellinor Larsson

Arkeolog Hans Olsson

Arkeolog Johan Richardson

Byggnadsantikvarie Lena Thor

Byggnadsantikvarie Terese Myrin t.o.m. 2022.01.31

Byggnadsantikvarie Jenny Brantestad

Konservator Cecilia Skoglund

Styrelsens ledamöter 2022

Region Värmland

Ulrika Jacobs, *ordförande*

Lena Melesjö-Windahl, *vice ordförande*

Jenny Evestam

Mattias J Fröding, *suppleant*

Gösta Frödin, *suppleant*

Samuel Carlén, *suppleant*

Karlstad kommun

Camilla Kylin

Lena Agnered

Lina Larhult

Per Owe Wramstedt, *suppleant*

Björn Samuelsson, *suppleant*

Jan Länsberg, *suppleant*

Värmlands Museiförening

Inga-Lill Fjällsby

Svetlana Vall

Lars Olsson

Jakob Harnesk, *suppleant*

Lars Lingsell, *suppleant*

Ingrid Sörlin, *suppleant*

Värmlands Museum

Åsa Hallén, länsmuseumchef, *sekreterare*

Värmlands Museiförening

Museiföreningens uppgift är att stödja Värmlands Museum och dess verksamhet på olika sätt. Många av våra medlemmar är engagerade vänner till museet sedan många år.

Museiföreningen är tillsammans med Landstinget i Värmland (nuvarande Region Värmland) och Karlstads kommun stiftelsebildare för Stiftelsen Värmlands Museum. Värmlands Museiförening har tre ordinarie ledamöter och tre ersättare i styrelsen för Stiftelsen Värmlands Museum.

Museiföreningen förvaltar ett antal stiftelser. Det är föreningens uppgift att i enlighet med donators intentioner se till att avkastningen kommer museet och den värmländska kulturen i övrigt till godo. Årets fördelning av fondmedel gav ett välkommet tillskott till museets verksamhet, bland annat för inköp av konst och konstföremål och för åtgärder för skydd av von Echstedtska gården.

Antalet medlemmar i föreningen 2022 var 892, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år. Museet sköter föreningens medlemsregister och medlemsutskick mot en ersättning. Föreningens medlemmar får på så sätt också inbjudningar och information om museets program. Via Värmlands Museums hemsida får våra medlemmar information om vår verksamhet: varmlandsmuseum.se/varmlands-museiforening

För att öka intresset för Värmlands Museum och värmländsk kultur erbjuder föreningen ett program som speglar museets utställningsverksamhet eller på annat sätt aktualiserar olika kulturteman. Vi ser dessa tillfällen som en viktig del i vår uppgift att stödja museets verksamhet och att främja kulturlivet i Värmland.

Här vill vi uttrycka vår uppskattning för det goda samarbete vi har med museet i samband med dessa arrangemang.

För Värmlands Museiförening

Inga-Lill Fjällsby, *vice ordförande*

<u>Innehåll:</u>	<u>sida</u>
Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkning	5
Balansräkning	6
Noter med redovisningsprinciper och bokslutskommentarer	8
Underskrifter	12

för räkenskapsåret 1 januari - 31 december 2022

Årsredovisning

får härmed avge

Stiftelsen Värmlands Museum

Org nr 873200-3549

Styrelsen för

Stiftelsen Värmlands Museum
Org nr 873200-3549

2 (12)

Förvaltningsberättelse

Allmänt om verksamheten

Värmlands Museum är ett av de mest framgångsrika länsmuseumen i Sverige. Vi har ambition att förmedla kulturhistoria och konst för att ge upplevelser och inblick i vår historia. Att belysa samhällsfrågor, väcka nyfikenhet och ge ett vidgat perspektiv på samhällsutvecklingen är centralt. Museet strävar efter att vara en öppen arena för reflektion, kunskap och samtal. Museet vill vara alla länsinvånare museum med en bred verksamhet i hela länet, bl a genom de fyra filialerna Torsby Finnskogscentrum, Långbans Gruv- och kulturby, Lesjöfors Museum och von Echstedtska gården.

Ändamålsparagrafen anger att stiftelsen har som ändamål att förvalta museets samlingar, fastigheter och byggnader och hålla dem tillgängliga för allmänheten. Stiftelsen ska bedriva och främja kulturminnesvård och museiverksamhet samt forskning inom museets områden – huvudsakligen i Värmlands län.

Uppdragsverksamhet bedrivs inom arkeologi, kulturmiljövård och konservering. Intäkter ges också genom butiksförsäljning och uthyrning av konferenslokaler. Restaurangverksamheten är utarrenderad.

Museet har öppet årets alla dagar och når en bred och talrik publik med ett varierat utbud av utställningar och program. Tillgänglighet finns också genom webbplats, instagram, facebook och twitter. En detaljerad beskrivning av verksamheten finns i Värmlands Museums verksamhetsberättelse för år 2022. I den ingår även denna årsredovisning.

Värmlands Museum är en viktig del av den starka nationella infrastrukturen som byggs upp på kulturens område under slutet av 1900-talet. Verksamheten är framgångsrik med en stark förankring i samhället. Museet är en uppskattad samarbetspart med ett långsiktigt och stabilt uppdrag.

Museets styrdokument är inriktningsmålen 2019-2024 samt verksamhetsplanen för år 2023.

Utveckling av företagets verksamhet, resultat och ställning

<i>Ekonomisk översikt</i>	2022	2021	2020	2019
Verksamhetsintäkter (tkr)	54 515	50 630	50 621	43 391
Årets resultat (tkr)	-300	1 120	489	814
Soliditet (%)	59	56	37	39
Antal besökare	216 831	93 282 ¹⁾	70 984 ¹⁾	154 852 ²⁾

1) Museet har varit stängt under delar av året samt haft begränsade öppettider p.g.a. Covid-19.

2) Museet har varit stängt till stora delar under året p.g.a. ombyggnation.

Definitioner: se not

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

De tre första månaderna på året präglades av restriktioner p.g.a. Covid-19.

Den äldre museibygnaden, "Cyrillushuset", som hållits stängd sedan januari 2021 efter en omfattande vattenskada kunde efter färdigställande av reparationer åter öppnas i april.

Värmlands Museum införlivade Lesjöfors Museum i sin verksamhet efter beslut om höjt årsanslag från Statens Kulturråd / Region Värmland samt beslut om fortsatt stöd till verksamheten från Filipstads kommun. Museet med föremål och utställningar togs emot som gåva per den 1 maj 2022 från Kulturföreningen Rickoschetten.

Situationen i museets föremålsmagasin har förvärrats och flera akuta situationer har uppstått. Det har under flera veckor under hösten varit svårt att arbeta i lokalerna då vatten och värme saknats. Fel temperatur och luftfuktighet hotar att skada föremålen. Karlstads kommun och Region Värmland har under året låtit utreda museets behov av nytt magasin.

Stiftelsen Värmlands Museum
Org nr 873200-3549

4 (12)

Stiftelsen Värmlands Museum

3 (12)

Viktiga förhållanden

Riksutställningar beskrev i rapporten Länsmuseernas situation (2016) länsmuseernas komplexa samhällsuppdrag och de ökade förväntningarna på länsmuseerna som ställer krav på utveckling och förändring av verksamheterna. På många områden ligger Värmlands Museum bra till, men till utmaningarna hör fortfarande förvaltningen av museets samlingar. Behovet av ett ändamålsenligt magasin har under året blivit ännu mer akut. Enligt Museilagen (2017:563) ska ett museum bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad, samt aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamhetens mål.

Riksantikvarieämbetets genomlysning av de regionala museernas förutsättningar (2021) visar att samhällets förväntan på museerna är omfattande och komplex, samtidigt som de regionala museerna är små verksamheter sett till personalvolym. Värmlands Museums organisation är liten och effektiv men därigenom är också organisationen mycket sårbar. Tre tjänster hålls vakanta för att få en budget i balans. Pandemin visade på den sårbarhet som det innebär att vara beroende av intäkter från uppdragsverksamhet, konferenser och butik. Behovet av en långsiktigt stabil finansiering kvarstår.

I den statliga utredningen "Från kris till kraft – återstart för kulturen" (2022) tydliggör's pandemins påverkan på kulturområdet. Utredningen föreslår en storskalig digitalisering av kulturarvet. Även i denna utredning påpekas att långsiktiga, hållbara modeller för finansiering behövs för institutioner som över överskådlig tid förväntas förvalta gemensamt kulturarv. Digitaliseringen är en viktig fråga framåt, både strategiskt och praktiskt. Behovet av digitalisering är omfattande och kommer att vara starkt kostnadsdrivande.

ICOM, International Council of Museums, har beslutat om en ny museidefinition för världens alla museer (2022). Den lyder:

" Ett museum är en permanent institution utan vinstintresse som bidrar till samhället, som forskar, samlar in, bevarar, utlokar och ställer ut materiellt och immateriellt kulturarv. Museer är öppna för allmänheten, tillgängliga och inkluderande och främjar mångfald och hållbarhet. De verkar och kommunicerar etiskt, professionellt och med bred delaktighet samt erbjuder mångsidiga upplevelser för utbildning, nöje, reflektion och delning av kunskap."

Vid årets utgång 10 693 426 10 693 426

Vad beträffar resultat och ställning i övrigt, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande noter.

2022-12-31

Ingående balans 10 993 717 10 993 717

Årets resultat -300 291 -300 291

Vid årets utgång 10 993 717 10 993 717

2021-12-31

Ingående balans 9 873 572 9 873 572

Årets resultat 1 201 145 1 201 145

Fritt eget kapital

Bal. res. inkl. årets res. Summa eget kapital

Eget kapital

	19 743 174	
	13 996 924	
	7 397 542	
Kassa och bank	3 883 068	
Kassa och bank	3 883 068	
Summa omsättningsstillgångar	12 161 259	
SUMMA TILLGÅNGAR	18 040 932	

	5 841 685	
	3 814 743	
	1 142 086	
	1 884 856	
Kortfristiga fordringar	2 522 982	
Kundfordringar	439 955	
Övriga fordringar	4 788 939	
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	7 751 876	
	826 315	
	826 315	
Varulager m m		
Färdiga varor och handelsvaror	826 315	
	757 697	
	757 697	

	5 746 250	
	537 131	
	5 209 119	
	2 856 397	
	2 352 719	
	5 209 119	

	5 036 792	
	2 852 222	
	2 184 662	
	797 119	
	5 036 792	

	5 579 673	
	542 881	
	5 036 792	

Balansräkning

Belopp i kr	2021-12-31	12-31-2021	Not	2022	2021
-------------	------------	------------	-----	------	------

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar					
Byggnader och mark					
Nedlagda tillgångar på byggnadsarbeten					
Inventarier, verktyg och utrustning					
Finansiella anläggningstillgångar					
Andra långfristiga värdepappersinnehav					
Summa anläggningstillgångar					

	5 579 673	
	542 881	
	5 036 792	

Omsättningsstillgångar

Varulager m m					
Färdiga varor och handelsvaror					
Kortfristiga fordringar					
Kundfordringar					
Övriga fordringar					
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Summa omsättningsstillgångar					

	826 315	
	826 315	
	2 522 982	
	439 955	
	4 788 939	
	7 751 876	

Kassa och bank

	3 883 068	
	3 883 068	
	12 161 259	
	18 040 932	

Summa omsättningsstillgångar

	12 161 259	
	12 161 259	
	18 040 932	

SUMMA TILLGÅNGAR

	18 040 932	
	18 040 932	

Stiftelsen Värmlands Museum

Org nr 873200-3549

5 (12)

Resultaträkning

Belopp i kr	2022	2021
-------------	------	------

Verksamhetsintäkter		
Bidrag	2	43 022 130
Nettoomsättning	3	9 596 064
Övriga intäkter		1 896 485
Summa verksamhetsintäkter		54 514 679

Verksamhetskostnader

Handelsvaror		-9 052 501		-7 293 923
Övriga externa kostnader		-23 034 601		-21 303 106
Personalkostnader	4	-21 706 352		-19 977 537

Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	5	-1 054 274		-972 440
--	---	------------	--	----------

Summa verksamhetskostnader

		-54 847 728		-49 547 006
--	--	-------------	--	-------------

Verksamhetsresultat

		-333 049		1 082 860
--	--	----------	--	-----------

Resultat från finansiella poster

Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	6	33 665		38 299
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	7	524		174
Räntekostnader och liknande resultatposter	8	-1 431		-1 188
Resultat efter finansiella poster		-300 291		1 120 145
Arets resultat		-300 291		1 120 145

(21) 6

Stiftelsen Värmlands Museum
6959-002628 ju dg

Stiftelsen Värmlands Museum
Org nr 873200-3549

7 (12)

Balansräkning

Belopp i kr	Not	2022-12-31	2021-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
<i>Fritt eget kapital</i>		10 993 717	9 873 572
Balanserat resultat		-300 291	1 120 145
Arets resultat		10 693 426	10 993 717
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 719 147	3 913 010
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag		2 408 512	2 651 230
Ovriga skulder		761 080	619 362
Upplypna kostnader och förutbetalda inläkter		2 458 767	1 565 855
		7 347 506	8 749 457
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		18 040 932	19 743 174

8 (12)

Stiftelsen Värmlands Museum
6956-00262878 nr Org

Noter

Se lopp i kr om inget annat anges

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningsprinciperna är i enlighet med uppgifterna i styrelsen och enligt Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1. Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärdet om inget annat anges nedan.

Tillgångar

Tillgångar som inte redovisas

Värmlands Museums samlingar är stora och omfattar föremål, konst, arkivalier, bilder, fotografier, böcker och fastigheter. Museisamlingarna förvaltas för allmänhetens räkning och kan inte ses som realiserbara tillgångar och redovisas därför inte i balansräkningen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

Avskrivningar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspeglar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Nyttjandeperiod

20 år
5-10 år

Nedskrivningar - materiella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedöms om det finns någon indikation på att en tillgångs värde är lägre än dess redovisade värde. Om en sådan indikation finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde.

Leasing

Leasefogare

Alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal.

Operationella leasingavtal

Leasingavtalen enligt operationella leasingavtal, inklusive förhöjd förstagångshyra men exklusive utgifter för tjänster som försäkring och underhåll, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

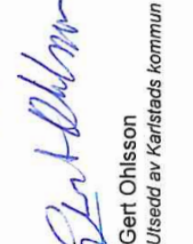
Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkursrisk beaktats. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in- först ut- principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick.

M

 Ingela Wretling
 Utsedd av Region Värmland

 Gert Ohlsson
 Utsedd av Karlstads kommun

 Marcus Persson
 Auktoriserad revisor
 Utsedd av Värmlands Museiförening

 Asa Hallén
 Länsmuseichef

 Ingelill Fjällsby

 Svetlana Vall

 Lars Lingsell

 Ingegerd Hedén

 Björn Samuelsson

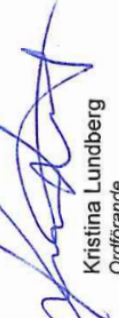
 Per Ove Wramstedt

 Samuel Carlén

 Gösta Frödin

 Gudrun Lundin
 Ordförande

Karlstad den 23 mars 2023

Nyckeltalsdefinitioner
 Eget kapital i procent av balanssumman 41
 Soliditet 41

Ställs säkerheter	2022-12-31	2021-12-31
Eventuella förpliktigheter	0	0
Ställs säkerheter	0	0
Eventuella förpliktigheter	0	0
Ställs säkerheter	0	0

(2) 21

6456-0026248 nr 610
 Värmlands Museum
 Stiftelsen

11 (12)

Stiftelsen Värmlands Museum
Org nr 873200-3549

Not 8	Räntekostnader och liknande resultatposter	2022	2021
	Räntekostnader, övriga	-1 431	-1 188
Not 9	Byggnader och mark	2022-12-31	2021-12-31
	Akkumulerade anskaffningsvärden	3	3
	Vid årets början	3	3
	Redovisat värde vid årets slut	3	3
Not 10	Nedlagda utgifter på annans fastighet	2022-12-31	2021-12-31
	Akkumulerade anskaffningsvärden	3 361 031	3 361 031
	Vid årets början	3 361 031	3 361 031
	Nyansskaffningar	-	-
	Vid årets slut	3 361 031	3 361 031
	Akkumulerade avskrivningar	-1 008 312	-840 260
	Vid årets början	-168 052	-168 052
	Årets avskrivning	-1 176 364	-1 008 312
	Vid årets slut	2 184 667	2 352 719
Not 11	Inventarier, verktyg och installationer	2022-12-31	2021-12-31
	Akkumulerade anskaffningsvärden	10 305 597	10 248 914
	Vid årets början	881 947	122 212
	Nyansskaffningar	-144 412	-65 529
	Avyttringar och utrangeringar	11 043 132	10 305 597
	Vid årets slut	-7 449 200	-6 710 341
	Akkumulerade avskrivningar	144 412	65 529
	Vid årets början	-886 222	-804 388
	Årets avskrivning på anskaffningsvärden	-8 191 010	-7 449 200
	Vid årets slut	2 852 122	2 856 397
Not 12	Andra långfristiga värdepappersinnehav	2022-12-31	2021-12-31
	Akkumulerade anskaffningsvärden	537 131	537 131
	Vid årets början	5 750	-
	Tillkommande tillgångar	542 881	537 131
	Redovisat värde vid årets slut	542 881	537 131

Kommentarer
 Årets nyansskaffningar har redovisats netto, efter avdrag för erhållna bidrag med 0 kr (fg år 0 kr).

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen Värmlands Museum, org. nr 873200-3549

Rapport om årsredovisningen

Uttalande

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Värmlands Museum för år 2022. Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2022 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsved i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten Den auktoriserade revisorns ansvar samt Den förtroendevalda revisorns ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsved i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt Internationa Standards on Auditing (ISA) och god revisionsved i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsved i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen. Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omvärde och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfälskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.

Den förtroendevalda revisorns ansvar

Vi har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionsved i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av stiftelsens resultat och ställning.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplysning, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda anlagandet om fortsatt drift. Anlagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra detta.

- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder anlagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana handlingar eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida handlingar eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehålllet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Värmlands Museum
Långbans Gruvby
Torsby Finnskogscentrum
von Echstedtska gården
Lesjöfors Museum

varmlandsmuseum.se
Box 355, 651 08 Karlstad
tel. 054-701 19 00
@varmlandsmuseum